

Mevrouw Arib (PvdA)

© M. Sablerolle – Gouda

Aan de orde is het **spoeddebat** over **de toename van het aantal moorden en doodslagen door huiselijk geweld**.

De **voorzitter**: Ik heet de minister van Justitie van harte welkom. Als eerste is het woord aan mevrouw Arib. Wij hebben een spreektijd van drie minuten per fractie afgesproken.

□

Mevrouw **Arib** (PvdA): Voorzitter. Vandaag zouden wij spreken over het onderzoek van bureau Beke naar het aantal moorden als gevolg van huiselijk geweld. Uit dit onderzoek blijkt dat een op de drie gevallen van moord en doodslag in Nederland wordt veroorzaakt door huiselijk geweld. De gezinsmoord in Zierikzee domineert dit debat echter, want die moord afgelopen weekend laat zien hoe verschrikkelijk huiselijk geweld en eergerelateerd geweld zijn en welke dramatische gevolgen dit kan hebben voor de slachtoffers en voor de omgeving. Een man brengt zijn dochter en zijn zoon om het leven en maakt vervolgens een eind aan zijn eigen leven. Hoe is dit mogelijk? Hoe kan het, ondanks onze voorzieningen op het gebied van geestelijke gezondheidszorg, jeugdzorg, maatschappelijk werk, politie en vrouwenopvang, dat wij elke keer weer worden opgeschrikt door dit soort drama's? Het is een drama dat twee kinderen de dood moesten vinden, maar het is ook een drama dat wij er nog steeds niet in slagen dit soort moorden zoveel mogelijk te voorkomen.

Uit hetzelfde onderzoek blijkt dat in zeven van de tien gevallen waarbij huiselijk geweld een dodelijke afloop heeft, mensen bekend zijn bij de hulpverlening. Hoe is het mogelijk dat instanties voortdurend langs elkaar heen werken, dat ze voortdurend persoonsgericht aan de slag gaan, gefragmenteerd aan het werk gaan, terwijl wordt vergeten dat het hele gezin eigenlijk een probleem heeft? Ik dring erop aan niet gefragmenteerd te werk te gaan, niet persoonsgericht. Er moet worden gekeken naar het adres waar de cliënt woont, want daar wonen vaak meer personen. Er moet worden gekeken naar wat daar aan de hand is. Daarnaast moet gelijktijdig worden ingegrepen. Vaak wordt de privacy als probleem aangemerkt, in die zin dat men niet kan ingrijpen omdat er geen informatie mag worden uitgewisseld. Volgens mij bestaat er echter geen wet die zegt dat, als sprake is van gevaar, informatie niet mag worden uitgewisseld. Ik vind dat dit geen enkele belemmering mag zijn. Waar dat nodig is, moet informatie wel degelijk worden uitgewisseld om kinderen en vrouwen te beschermen. Graag een reactie daarop.

Naar aanleiding van Zierikzee wil ik niet gaan zwartepieten en de schuld bij iemand neerleggen. Wij hebben vandaag een feitenrelaas gekregen. Ik wil daar niet te gedetailleerd op ingaan, maar de wijze waarop het Openbaar Ministerie en de rechterlijke macht de afgelopen dagen rollebollend over straat zijn gegaan, verdient geen schoonheidsprijs. Het Openbaar Ministerie had eerder gemeld dat de man gevaarlijk was en dat sprake was van eergerelateerd geweld, terwijl de rechter vond dat de man vrijuit kon gaan, met alle gevolgen van dien. Is hier sprake geweest van een inschattingsfout? Had deze man niet in een psychiatrische inrichting opgesloten moeten worden of achter de tralies gezet? Zijn de hulpverleners, de politie en andere instanties, er niet van doordrongen wat voor consequenties hun beslissingen kunnen hebben?

In dit verband wil ik de minister vragen of hij bereid is een onderzoeksteam in te stellen dat bestaat uit onderzoekers van verschillende disciplines en dat kijkt naar Zierikzee en naar de achterliggende oorzaken van dit soort gezinsdrama's. De bedoeling daarvan is om precies te weten waar het mis is gegaan en wat wij kunnen doen om dit soort tragische dingen in de toekomst te voorkomen.

Ik zie mijn lampje branden. Ik heb nog een paar vragen. Ik zal er één uithalen. In de brief waarin het feitenrelaas wordt opgesomd, wordt gemeld dat de vrouw steeds een ander aanbod heeft gekregen om te verhuizen of om naar een Veiligheidshuis te gaan. Waarom is er eigenlijk niet voor gekozen om een AWARE-systeem in te voeren voor deze mevrouw die eerder bedreigd en mishandeld is? Waarom hangt het overgaan tot een AWARE-systeem af van de gemeente waarin een slachtoffer van huiselijk geweld woont? Ik wil er bij de minister op aandringen om in overleg te treden met de VNG opdat in alle gemeenten slachtoffers die bedreigd worden met geweld en gestalkt worden door hun ex-partners over zo'n AWARE-systeem kunnen beschikken waardoor ze beter beschermd kunnen worden.

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Dit debat vindt plaats naar aanleiding van een onderzoek, namelijk Tot de dood ons scheidt. Hierin is een aantal casussen doorgenomen en worden duidelijke aanbevelingen gedaan voor de toekomst. Op zich begrijp ik het verzoek van mevrouw Arib om een onderzoeksteam in te stellen, maar ik ben wel een beetje bang voor een herhaling van zetten: opnieuw een onderzoek. Wij hebben het in deze Kamer al heel vaak over onderzoeken. Het lijkt mij beter dat wij gewoon de aanbevelingen uit het rapport overnemen.

Mevrouw **Arib** (PvdA): Inderdaad zijn er al heel veel onderzoeken geweest. Naar aanleiding van incidenten krijgen wij soms een rapport van de jeugdzorg of van de politie. Dat zijn allemaal losse rapporten die in feite niet met elkaar samenhangen. Ik wil dat er een onderzoeksteam komt dat bestaat uit mensen uit het veld, mensen

met ervaring in het politiewerk, ex-rechters en kinderpsychiaters. Zij moeten dit soort drama's onderzoeken. Mijn ervaring is dat wij het allemaal heel erg vinden als dit gebeurt, maar dat iedereen machteloos is. Hoe heeft het zover kunnen komen? Daarover worden in het rapport van Bureau Beke helaas geen aanbevelingen gedaan. Ik vind dat echter wel noodzakelijk. Neem een treinongeluk, een voorbeeld dat al eerder genoemd is. Als zo'n ongeluk plaatsvindt, zit de Onderzoeksraad Voor Veiligheid van de heer Van Vollenhoven er bovenop om te bezien wat mis is gegaan en hoe dat in de toekomst voorkomen kan worden. Waarom gebeurt dat niet in geval van privégeweld? Ik hoop dat de GroenLinksfractie mij hierin steunt.

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Dan gaat het dus om een landelijk onderzoeksteam dat ingezet kan worden als een soort vliegende keep?

Mevrouw **Arib** (PvdA): Nee. Het is goed dat mevrouw Azough daarnaar vraagt, want zo veel spreektijd heb ik niet. De gezinsmoord in Zierikzee dient als een soort kapstok, een drama dat tot op de bodem moet worden onderzocht. Ik heb het dan niet over een strafrechtelijk onderzoek, want dat doet de minister al. Dat onderzoek wacht ik af. Het geval van Zierikzee dient eigenlijk als voorbeeld. Als het aan mij ligt, worden alle andere gezinsmoorden er ook bij betrokken. Misschien komen wij er dan achter dat er structureel iets mis is met de wijze waarop dit soort gezinnen worden bereikt en geholpen.

□

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Voorzitter. Hoe wrang is het dat wij afgelopen weekend weer door de actualiteit met de neus op de feiten werden gedrukt? Nu is dat door de gruwelijke familiemoord in Zierikzee, die mevrouw Arib al noemde. Hierdoor wordt maar weer dat rauwe feit uit het onderzoek Tot de dood ons scheidt van Bureau Beke benadrukt. Eén op de drie moorden en doodslagen in Nederland wordt veroorzaakt door huiselijk geweld. Vaak is de partner van de dader het slachtoffer, maar ook kinderen worden in een kwart van de gevallen om het leven gebracht. Of ex-partners, overige familieleden, ouders of huisvrienden worden gedood. Huiselijk geweld heeft volgens de onderzoekers ten onrechte de naam van "soft dossier", terwijl het meer dodelijke slachtoffers eist dan afrekeningen in de onderwereld. Bovendien is er sprake van een dark number, omdat sterfgevallen in de huiselijke sfeer nog wel eens onterecht worden geregistreerd als natuurlijke dood. Ook is mishandeling met de dood tot gevolg niet meegeteld. Kortom, huiselijk geweld is absoluut geen soft dossier.

De afgelopen jaren is er wel meer aandacht gekomen voor huiselijk geweld, maar er blijven signalen komen, zoals dit weekend weer, dat die volstrekt onvoldoende is. Zo zijn daders en slachtoffers vaak afkomstig uit kwetsbare gezinnen met verslavings-, psychische en sociale problemen. Vaak zijn ze al bekend bij hulpverlening. Om effectief in te grijpen is het van essentieel belang dat ruzies en mishandelingen worden gemeld. In het rapport wordt gesteld dat slachtoffers gestimuleerd zouden moeten worden om de gewelddadige cyclus te doorbreken door ermee naar buiten te treden. Maar gebeurt dat voldoende? Te vaak krijgt mijn fractie, zowel landelijk als lokaal, in Amsterdam, Utrecht et cetera, de signalen dat de politie onvoldoende gevoelig is voor signalen van huiselijk geweld. Registreert de politie niet te veel incidenten als meldingen in plaats van als aangiften?

Deskundigheidsbevordering bij de politie voorop vindt iedereen in de Tweede Kamer van groot belang. Maar hoe wordt daarop ingezet, gezien de conclusie van het rapport dat veel politieregio's moord en doodslag geen typisch huiselijk geweld vinden? Dat verbaast mij aangezien in dit rapport duidelijk wordt gemaakt dat huiselijk geweld in Nederland doodsoorzaak nummer twee is na verkeersongevallen.

Daderbehandeling is van groot belang. Het huisverbod voor daders is een uitgelezen moment om daders te bespringen. Nu is recent bekend geworden dat het fonds voor daderbehandeling al vrij snel was uitgeput. Ik hoor graag van de minister hoe het daarmee staat. Daarnaast dienen ook technische middelen vaker te worden overwogen, zoals alarmkastjes met AWARE-systeem, waardoor slachtoffers van bedreiging en stalking binnen een minuut door de politie kunnen worden geholpen, of het enkelbandje. Worden dit soort middelen nu ingezet bij huiselijk geweld en, zo nee, waarom niet? Hoe vaak worden ze ingezet? Welke belemmeringen zijn er hierbij? Gebiedsverboden helpen immers helaas vaak niet.

Ik wil nog even iets zeggen over de familiemoord in Zierikzee. Het is niet aan ons om na één brief van de minister over het strafrechtelijk verloop conclusies te trekken over schuld en verantwoordelijkheid. Maar hebben burgemeesters in dit soort crises alle juridische instrumenten, inclusief opname in psychiatrische inrichtingen bijvoorbeeld, wel echt op een rijtje? Weten zij duidelijk wat de mogelijkheden zijn? Kan de minister daarop ingaan? Is er sprake van een soort duidelijk protocol met stappen?

Ik rond af. Zoals ik al zei: dit soort gezinnen heeft al vaak heel veel andere problemen. Bovendien weten wij dat huiselijk geweld helaas de kraamkamer is van toekomstig geweld. Kinderen die in hun jeugd slachtoffer zijn geweest van geweld, hebben grote kans om later weer slachtoffer te worden of juist dader. Om het probleem structureel aan te pakken heb je naast politie, maatschappelijk werk, jeugdzorg en speciale casemanagers ook geld nodig en een lange adem. Het gaat hier vaak om mensen met een vader met een alcoholprobleem of een moeder met stoornissen. Het gaat vaak om kinderen die moeilijk leren of al crimineel gedrag vertonen. Dit soort gezinnen heb je niet binnen een maand of een jaar op het juiste traject. Daar heb je een lange adem voor nodig en meer geld. Dat is een van de verzuchtingen die mij vanuit het veld heel vaak ter ore komen. Graag zou ik daar van de minister een nadere toelichting op krijgen.

□

De heer **De Roon** (PVV): Voorzitter. De zaak Zierikzee heeft weer eens gedemonstreerd dat het in ons land gewoon een jungle is geworden. De roofdieren in onze samenleving kunnen hun gang gaan en hun prooien moeten continu over hun schouder kijken, hun woningen zwaar beveiligen, andere voorzorgsmaatregelen nemen en desondanks toch nog in een permanente staat van angst leven. Het is tijd dat de rollen worden omgedraaid.

De Roon

Slachtoffers snakken daarnaar. Het is tijd voor PVV-beleid!

De belangen en rechten van slachtoffers, de prooien van die misdadige roofdieren, moeten centraal komen te staan. De belangen van de daders moeten daaraan ondergeschikt worden gemaakt. Rechters begrijpen dit niet. Dus de politiek en de wetgever moeten hun die vingerwijzing geven, beter, hen daartoe dwingen. Dat die vrouw in Zierikzee niet wilde onderduiken na alles wat zij had meegemaakt, begrijp ik maar al te goed. Het mag niet zo zijn dat de prooien maar moeten wegkruipen; het moet zo zijn dat de roofdieren worden opgesloten.

De aanpak van huiselijk geweld door de regering bestaat voornamelijk uit het creëren en in stand houden van een berg aan organisaties die zich allemaal richten op huiselijk geweld. 26 onderzoeksinstellingen, 8 expertisecentra, 40 advies- en steunpunten en nog een enorm aantal andere hulporganisaties houden zich bezig met huiselijk geweld. Er zijn 24 regionale projecten. En het leidt allemaal tot weinig. Hard straffen, ho maar. Het wordt tijd voor een ander beleid, tijd voor een PVV-beleid.

Mevrouw **De Pater-van der Meer** (CDA): Ik hoor de heer De Roon spreken over 40 steunpunten en 24 regionale expertisecentra. Is hij zich er van bewust dat die niet allen landelijk werken maar per regio, juist gespecialiseerd in het gebied waar ze op werkzaam zijn?

De heer **De Roon** (PVV): Ja.

Mevrouw **De Pater-van der Meer** (CDA): Dus is er geen sprake van overlap.

De heer **De Roon** (PVV): Dat heb ik ook niet gezegd.

Ik vervolg mijn betoog. Laten wij in onze wetgeving een monument opnemen waarbij wij in ieder geval de slachtoffers van Zierikzee kunnen herdenken en gedenken en aan hun dood nog enige zin kunnen geven. Dat wettelijk monument, die wettelijke veranderingen die er moeten komen, zijn wat mij betreft de volgende.

Ten eerste. Invoering van minimumstraffen. Daders van huiselijk geweld moeten lang gestraft worden en bij recidive nog langer.

Ten tweede. Daders moeten worden vastgehouden. Geen schorsing of opheffing van voorlopige hechtenis.

Ten derde. Als de dader beschikt over een andere dan de Nederlandse nationaliteit moet die, nadat hij zijn straf heeft uitgezeten, ook gewoon het land kunnen worden uitgezet.

Ten vierde. Er moet een systeem van Electronic Surveillance worden ingevoerd als het gaat om handhaving van gebiedsverboden. Ik wil dat degenen die daartoe worden veroordeeld, een enkelband wordt aangelegd, verbonden aan een signaleringssysteem op de meldkamer van de politie, zodat men onmiddellijk weet wanneer die persoon een verboden gebied betreedt.

Ten vijfde. Schending van een gebieds- of contactverbod moet als een separaat misdrijf strafbaar worden gesteld waarop ook voorlopige hechtenis zal zijn toegelaten.

Vervolgens wil ik nog kort ingaan op het rapport dat ten grondslag ligt aan dit spoeddebat. Wij hebben geconstateerd dat in dat rapport alleen het aantal voltooide moorden en doodslagen zijn meegenomen maar de pogingen niet. Dus is de situatie eigenlijk nog ernstiger dan uit het rapport blijkt. Verder blijkt uit het rapport niet in hoeveel gevallen van moord en doodslag bij huiselijk geweld het gaat om eerwraak. Ik zou de minister willen vragen om te bevorderen dat dit in de toekomst wel duidelijk wordt. Ook blijkt uit het rapport niet hoeveel van de daders van moord en doodslag in het kader van huiselijk geweld nu afkomstig is van niet-westerse landen, en zij dus een ander dan het Nederlandse paspoort hebben. Wil de regering bevorderen dat wij dat in de toekomst wel zullen weten?

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Ik wil maar één ding zeggen. Ik gun u van harte uw eigen inbreng met alles wat u daarin naar voren wilt brengen, maar u maakt er een verkiezingspraatje van over de rug van twee slachtoffers in Zierikzee. Daar maak ik echt bezwaar tegen. U hebt het recht om te zeggen wat u wilt, maar u kunt niet beweren dat u een monument voor de slachtoffers opricht met de maatregelen die u nu voorstelt. Dat is pertinent onterecht en eerlijk gezegd ook een tikje onkies.

De heer **De Roon** (PVV): Ik wil dit moralistische gemekker helemaal niet horen in deze zaal. Ik ga over mijn eigen woorden en ik vind het belangrijk dat het roer nu om gaat. De daders moeten niet centraal staan, maar de slachtoffers en hun bescherming. Daar zou u zich zorgen over moeten maken, in plaats van wat u nu hebt gezegd.

Mevrouw **Arib** (PvdA): Het gaat juist om die bescherming van slachtoffers. U stelt eigenlijk voor om die slachtoffers niet te beschermen. Aan de ene kant zegt u dat de daders moeten worden aangepakt; de PVV heeft daar een eigen opvatting over. Voor een deel steun ik u ook in de harde aanpak van de daders, maar u vindt de vrouwenopvang eigenlijk overbodig en u vindt de advies- en meldpunten voor geweld tegen vrouwen overbodig. Welk alternatief stelt de PVV dan voor om slachtoffers te beschermen? Graag hoor ik een paar concrete voorstellen van de PVV. Hoe wil de PVV slachtoffers van huiselijk geweld en eergerelateerd geweld beschermen? Koppel het even los van die daders, want die riedel hebt u al een paar keer afgedraaid.

De heer **De Roon** (PVV): Ja, maar die riedel is wel de kern van de zaak: die daders moeten worden aangepakt op de manier die ik zojuist uiteen heb gezet. We moeten hen lang opsluiten en als ze een andere dan de Nederlandse nationaliteit hebben, moeten ze na hun straf het land worden uitgeknikkerd. Als ze een gebieds- en contactverbod krijgen opgelegd met een enkelband ...

Mevrouw **Arib** (PvdA): Dat weten we.

De heer **De Roon** (PVV): ... dan moet die schending van dat gebieds- en contactsverbod ook onmiddellijk met een elektronisch systeem worden gesignaleerd door de politie.

Mevrouw **Arib** (PvdA): Dat was niet mijn vraag!

De heer **De Roon** (PVV): Bovendien moeten schendingen van gebieds- en contactverboden als separaat misdrijf strafbaar gesteld worden, want daardoor kan de politie

hen in de kraag vatten en weer opsluiten zodra zij binnen het verboden gebied komen. Bij voorkeur maken we er een separaat misdrijf van, waarop als straf een voorlopige hechtenis is gesteld.

De **voorzitter**: Nog eenmaal, mevrouw Arib.

Mevrouw **Arib** (PvdA): Dat was niet mijn vraag. Ik ken deze voorstellen van u al, mijnheer De Roon. Het gaat mij erom wat u te bieden hebt voor die slachtoffers, voor de vrouwen en kinderen die slachtoffer worden van eergerelateerd of huiselijk geweld. Ik constateer dat u daar eigenlijk geen enkel alternatief voor hebt. Het enige wat u zegt, is dat u daar een monument neer wilt zetten als ze doodgaan. Dat is het alternatief van de PVV en dat vind ik echt zeer kwalijk en onethisch.

De heer **De Roon** (PVV): Het antwoord staat mevrouw Arib niet aan en dat is haar goed recht. Toch blijft mijn antwoord op haar vraag wat wij die slachtoffers te bieden hebben, overeind staan: de daders worden aangepakt en opgesloten. Daardoor kunnen de slachtoffers, de prooien van die roofdieren, gewoon niet meer worden lastiggevallen door de daders.

□

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Voorzitter. Boos! Ik was boos, toen tot me doordrong wat er in Zierikzee echt gebeurd is. Iedereen leek namelijk op de hoogte te zijn van het gewelddadige karakter van de dader, maar toch heeft niemand dit drama weten te voorkomen. Alle signalen stonden op rood en de vrouw heeft overal aangegeven dat de situatie niet houdbaar was. Iedereen was op de hoogte. Inmiddels is gebleken dat zelfs de rechter het wist. Toch kon het zo misgaan: twee onschuldige levens verloren en twee levens die voor altijd beschadigd zullen zijn. Daarom vraag ik de minister: hoe kan het dat iedereen het weet, maar dat niemand dit drama heeft weten te voorkomen? Hoe komt het dat iedereen zo langs elkaar heen heeft gewerkt? We zijn het erover eens dat de aandacht voor huiselijk enorm verbeterd is. Er is een publiciteitscampagne gevoerd, er zijn nieuwe advies- en steunpunten opgericht en er is een tijdelijk huisverbod ingesteld. Er is heel veel mogelijk, bijvoorbeeld enkelbandjes of een gedwongen opname. Waarom is daar eigenlijk geen gebruik van gemaakt? Ik ken nog niet alle feiten. Enige terughoudendheid lijkt mij dus geboden, maar ik neem wel aan dat er een diepgravend onderzoek komt naar dit specifieke drama. Het lijkt er wel op dat er ernstige inschattingsfouten zijn gemaakt. Hoe kijkt de minister daartegen aan? Waarom liep deze dader nog vrij rond? Wordt het gezin – wat daar nog van over is – nu wel voldoende beschermd?

Huiselijk geweld is de belangrijkste oorzaak van alle moorden en doodslagen in Nederland. Wij moeten ons nu de vraag stellen of de overheid voldoende doet om slachtoffers van huiselijk geweld te beschermen. Of kan de overheid nog meer doen? Ik vraag de minister of er voldoende mogelijkheden zijn om potentiële slachtoffers te beschermen. Wij kunnen en mogen mensen die bang zijn voor geweld of voor wraakacties namelijk niet in de kou laten staan. Mensen verdienen bescherming. Dodelijk huiselijk geweld is in een aantal gevallen namelijk wel degelijk te voorkomen. Er is vaak al een lange aanloop vol geweld voordat het dodelijke incident gebeurt. Dat blijkt ook uit het onderzoek dat wij vandaag bespreken. De moordenaar of de pleger van doodslag was al bekend bij justitie. Wat zegt dat volgens de minister? Wordt er wel adequaat gereageerd op huiselijk geweld?

Ik zou willen wijzen op de woorden van hoogleraar Corine de Ruiter: Na choquerende gebeurtenissen hoor je vaak een pleidooi voor ruimere juridische mogelijkheden en bevoegdheden. Maar juist juridische middelen zijn het probleem niet. Deskundigheid is het probleem. Deelt de minister deze analyse? Corine de Ruiter doelt hierbij nadrukkelijk op de mogelijkheid om iemand gedwongen op te laten nemen in een psychiatrisch ziekenhuis. Waarom is daar in dit geval geen gebruik van gemaakt? Iemand die een gevaar is, moet de samenleving uit. Dat lijkt mij duidelijk. Als dat niet strafrechtelijk kan, moet het maar civielrechtelijk. Ik vraag aan de minister: zijn alle burgemeesters wel op de hoogte van deze mogelijkheden?

Mijn laatste vraag heeft betrekking op het volgende. Telkens als ik bij de politie kom en wij het over straat- en buurtverboden hebben, zeggen zij: het is een prachtig middel, maar wij kunnen die verboden niet handhaven, want daar hebben wij niet genoeg mensen voor. Ik vraag aan de minister, ook met het oog op de voorgenomen bezuinigingen, of die straat- en huisverboden nog wel kunnen. Moeten wij niet zorgen voor veel meer agenten op straat om dit prachtige middel ook daadwerkelijk uit te kunnen oefenen?

De heer **Teeven** (VVD): Als ik de brief van de minister goed lees, hebben een hoop instanties in deze aangelegenheid de zaken wel goed waargenomen. De politie heeft zaken goed waargenomen en heeft de gevaren van deze man voor de slachtoffers goed ingeschat. Het Openbaar Ministerie heeft ook goed waargenomen, maar rechters zijn er blijkbaar niet van overtuigd geraakt. Dat is de eerste conclusie, althans, ik moet voorzichtig zijn. Vindt mevrouw van Velzen ook dat, als de lijn is dat rechters in dit land blijkbaar niet te overtuigen zijn, wij als wetgever mogelijk naar andere oplossingen moeten zoeken?

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Ik heb net als de heer Teeven gezien dat velen op de hoogte waren. Het hele complex heeft niet afdoende gehandeld. Dan heb ik het niet alleen over rechters, maar ook over burgemeesters. Ik vind het eerlijk gezegd te vroeg om daar nu conclusies uit te trekken, juist omdat het zo'n pril drama is en ik niet alle feiten ken. Op het moment dat wij de feiten kennen en het uitpakt zoals de heer Teeven het formuleert, moeten wij elkaar natuurlijk eens diep in de ogen kijken en bekijken wat wij kunnen doen om ervoor te zorgen dat rechters wel luisteren naar heel harde alarmsignalen en daar vervolgens wel naar handelen.

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Er vallen veel vragen te stellen over de gang van zaken in dit dossier. Mevrouw van Velzen zegt dat zij geen conclusies wil trekken, maar zij trekt wel de conclusie dat de burgemeester bijvoorbeeld onvoldoende heeft gedaan. Waar haalt zij die conclusie vandaan? Ik verbaas me daar een tikje over.

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Ik heb, met de nodige armslag, vastgesteld dat deze man niet verplicht is

opgenomen. Ik ken niet alle feiten. Ik ben de minister echter erkentelijk voor het feitenrelaas dat wij vlak voor het debat hebben gekregen. Ik schat echter zo in dat de man wel degelijk opgenomen had kunnen worden, gezien de aanklachten die er liepen, de veroordelingen die er zijn geweest en de alarmsignalen van de moeder, het slachtoffer in kwestie. Ik denk dat deze man opgenomen had kunnen worden. Vandaar dat ik de minister vraag of de burgemeesters wel voldoende ervan op de hoogte zijn dat zij hiervoor de middelen hebben. Het gaat hier om een krachtig en in dit geval waarschijnlijk bijzonder effectief middel.

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Dat sluit aan bij de vraag die ik heb gesteld aan de minister, of de burgemeesters wel op de hoogte zijn van alle mogelijkheden die zij hebben. Ik vind het echter een tikje te vroeg om, naar aanleiding van deze verschrikkelijke moord, nu al te zeggen dat dit en dit fout is gegaan en dat zus en zo moet gebeuren. Dat weten wij immers gewoonweg nog niet.

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Ik heb gezegd dat het erop lijkt dat hier inschattingsfouten gemaakt zijn. Ik laat mij graag door de minister overtuigen dat deze burgemeester geen fout heeft gemaakt. De minister heeft immers zelf een onderzoek gesteld. Dan kan de burgemeester in kwestie vannacht ook rustig slapen. Voordat ik die conclusie trek, wil ik eerst de feiten op een rij hebben en bekijken of het niet beter kan. Dit soort drama's moeten wij koste wat kost voorkomen.

□

De heer **Anker** (ChristenUnie): Voorzitter. Wat in Zierikzee is gebeurd, is vreselijk. Mijn fractie heeft met ontzetting kennisgenomen van het drama. Het is afschuwelijk als in een gezin de vader zijn kinderen doodt. Dat is geen gezinsdrama, maar een gezinsmoord. Ons medeleven gaat uit naar de moeder en haar zoon die gespaard zijn gebleven.

Vanochtend ontvingen wij het feitenrelaas. Het is stuitend om te lezen dat iemand die al zo vaak gerecidiveerd heeft toch onder de voorwaarde uit is gekomen, vanwege de instelling van hoger beroep. In het debat over Saban B. heb ik al eens gezegd dat een andere beslissing zou zijn genomen als ook maar één moment nagedacht was over de mogelijke gevolgen. Soortgelijke kwesties speelden ook een rol bij een pedofiel in Eindhoven. Ik vraag wederom aan de minister van Justitie of er nu een risicotaxatie is gedaan en of deze een rol heeft gespeeld bij het opschorten van de bijzondere voorwaarden, zoals het gebiedsverbod en het afstandscriterium.

In het debat over het voorkomen van huiselijk geweld lijken oplossingen vaak simpel en eenvoudig, maar dat zijn ze niet. Afgelopen dagen is er al weer heel wat voorgesteld. Het is makkelijk om te roepen om gebiedsverboden en preventieve maatregelen. Moeilijker wordt het als deze verboden moeten worden gehandhaafd. Handhaving is juist de zwakke schakel in het geheel van maatregelen. Daarbij moeten wij oppassen dat we geen maatregelen nemen die uiteindelijk contraproductief kunnen zijn. Over het algemeen is de Kamer heel kritisch over interventies achter de voordeur. Dit grote drama laat ons echter zien dat ingrijpen soms niet alleen erg gewenst, maar ook echt noodzakelijk is. Tegelijkertijd moeten wij niet alle terughoudendheid op dit soort dingen afschuiven. Daarom stel ik mij in dit debat wat voorzichtig op aangaande het invoeren of uitbreiden van maatregelen. Dat moeten wij grondig met elkaar bespreken.

Ik wil een paar zaken aan de orde stellen. In vijftig politieregio's is inmiddels een proef van start gegaan waarin slachtoffers van huiselijk geweld gebruik kunnen maken van het AWARE-systeem. Ik heb dat in de praktijk mogen zien. De reacties van gebruikers zijn heel erg positief, maar het systeem vindt nog onvoldoende navolging. Ik meen dat er nog tien regio's zijn waarin het niet wordt gebruikt. De PvdA heeft voorgesteld om het systeem landelijk in te voeren. Ik heb daar wel enkele vragen over. Kan de minister ons informeren over de eerste resultaten van het gebruik van dit systeem? Is al bekend of dit waarschuwingssysteem heeft voorkomen dat er nieuwe slachtoffers vielen? Geven de resultaten aanleiding om het AWARE-systeem landelijk in te voeren en zo ja, waarom is er dan nog terughoudendheid over de invoering?

Preventie door middel van elektronische enkelbanden gaat nog verder. Reclassering Nederland roept vaak op tot meer gebruik van de elektronische detentie. Kan de minister uiteenzetten hoe hij denkt over de elektronische detentie en waartoe deze wel en niet geëigend is? In discussies over het vreemdelingenbeleid hebben wij het daar ook weleens over gehad, omdat mensen die ter beschikking moeten blijven op die manier toch aan het werk kunnen gaan. Ik zou graag meer horen over preventieve maatregelen.

Collega Voordewind sprak vorig jaar de wens uit dat een mediacode de hijgerige berichtgeving rond gezinsmoorden zou temperen. Die mediacode zou ook moeten gelden voor de verschillende overheidsinstanties. De overheidsinstanties veegden deze week echter allemaal hun straatje schoon: zij hebben allemaal hun uiterste best gedaan, maar toch ging het fout. De publieke verontwaardiging is groot. Het zou de minister sieren om het korpsbeheerdersoverleg te vragen voortaan met een gezamenlijke woordvoeringslijn naar buiten te treden. Nu heb ik echt de brief van de minister nodig gehad om zicht te krijgen op de gang van zaken. Verschillende verklaringen van gemeenten, politie en OM versterken het beeld van chaos en onvermogen. Dat mag niet gebeuren wanneer burgers duidelijke antwoorden verwachten van de overheid. Ziet de minister mogelijkheden om de betrokken korpsbeheerders aan te sporen om in de zogeheten "driehoek" een gezamenlijke woordvoeringslijn af te spreken?

Vandaag hebben wij in de media gehoord dat de burgemeester van Zierikzee vermoedt dat het gezin nog steeds gevaar loopt. Wat is de precieze aard van deze dreiging? Ik weet niet of daar specifiek op ingegaan kan worden, maar het maakt mij wel onrustig, dus ik hoor daarover graag iets meer.

□

Mevrouw **De Pater-van der Meer** (CDA): Voorzitter. Wij zijn nog ontzet vanwege het recente drama in Zierikzee. Wij danken de minister dat het feitenrelaas daarvan op zo korte termijn beschikbaar was. Dat is echter niet de enige reden voor dit debat. Wij hadden al een algemeen debat met elkaar afgesproken vanwege het feit dat één

op de drie slachtoffers van een levensdelict valt in de familie- of relatiesfeer. De andere twee vallen in het criminele milieu of bij andere levensdelicten. Voor de veiligheid in de publieke ruimte hebben wij beschermingsmogelijkheden, al is er geen garantie voor 100% veiligheid. Maar hoe bescherm je effectief in de privésfeer? Daar kunnen camera's immers geen hulpmiddel zijn.

De maatregelen van het kabinet, waaronder de maatregel Tijdelijk Huisverbod, zijn een stap in de richting om de focus bij geweld in de privésfeer niet alleen op de slachtoffers te richten. Het accent is verschoven van hulpverlening achteraf naar aanpak bij eerste signalen. Dat betekent wel dat signalen van geweld in de privésfeer niet mogen worden genegeerd, zeker wanneer er kinderen in diezelfde sfeer opgroeien. Daarmee lopen wij immers het risico dat nieuwe generaties ook hun toevlucht nemen tot gewelddadige oplossingen van hun conflicten in de privésfeer omdat zij niet anders geleerd hebben.

Tot nu toe ligt er veel op het bord van de politie. Er is behoorlijk geïnvesteerd binnen de politie om partnergeweld te signaleren en om adequaat te interveniëren. Ik schreef dit ook al in mijn voorwoord bij de publicatie Uit het veld geslagen uit 2008. Maar aanvullend: wat kunnen Veiligheidshuizen betekenen? En wat zijn tot nu toe de ervaringen met dreigingsanalyses? In het feitenrelaas wordt melding gemaakt van de genomen beveiligingsmaatregelen. Lag daaraan een dreigingsanalyse ten grondslag? In een later stadium is daar volgens het feitenrelaas wel sprake van.

Geweld in de privésfeer kent in de meeste gevallen een lange ontstaansgeschiedenis. Onveiligheid, angst en ontwrichting van persoonlijke levenssituaties zijn er meestal allang voordat de fatale doodslag of moord wordt gepleegd. Dan is in eerste instantie alertheid van de omgeving, de samenleving geboden. Verder zijn er aandacht en sociale betrokkenheid van familie, vrienden, buren en collega's, steun, hulp en geborgenheid, waar nodig, signalering van dreiging of bedreigende situaties, waar geboden, nodig, zodat professionele hulpverlening geboden kan worden.

Naar mijn fractie nu blijkt is er soms sprake van voorbedachte rade. Blijkt dat uit de dreigingsanalyse? Zo ja, dan kan de politie de bedreiger/dader laten weten dat hij in de gaten wordt gehouden, omdat de politie weet wat hij in zijn hoofd heeft om te gaan doen. In het criminele circuit doen wij dat ook. Door de dader kan dit als stalking worden ervaren, maar het is natuurlijk bedoeld als signaal om de bedreiger te weerhouden van een fataal geweldsdelict. Zouden wij in dergelijke gevallen de voorbereidende handelingen ook mee kunnen nemen in het strafrechtelijk onderzoek?

Voorzitter. Wij hebben inmiddels een aantal worstcasescenario's. Voor wat de CDA-fractie betreft zouden die grondig geanalyseerd moeten worden om te kunnen bepalen of en waar er signalen zijn gemist. Deze expertise kan bij volgende dreigingsanalyses worden gebruikt. Daartoe moet die expertise wel gebundeld worden. Doen wij dat per Veiligheidshuis of moet het landelijk worden geregeld?

Tot slot. De titel van dit debat had wat ons betreft mogen zijn: verminderen van het aantal moorden in de privésfeer.

□

De heer **Van der Staaij** (SGP): Voorzitter. Wij spreken vandaag allereerst naar aanleiding van een rapport over huiselijk geweld. In dat rapport staat namelijk dat huiselijk geweld in 2006 de belangrijkste oorzaak was van alle moorden en doodslagen. En collega's hebben het al gezegd: dit debat heeft een bijzondere inkleuring gekregen door een recent drama, de afschuwelijke gebeurtenissen in Zierikzee. Het is buitengewoon schrijnend en een afschuwelijke werkelijkheid dat in gezinsverband de sfeer, waarin bij uitstek liefde en geborgenheid wordt geboden, kan omslaan in de meest bedreigende en gewelddadige omgeving.

De overheid kan niet alle drama's voorkomen, maar zij heeft wel de taak om alles op alles te zetten om de risico's te minimaliseren en om alles op alles te zetten binnen de mogelijkheden van de overheid om dit soort afschuwelijke drama's te voorkomen, zeker als er signalen zijn dat er sprake is van spiraal van geweld. Uit het onderzoek dat wij vandaag wij bespreken, bleek nu juist dat er vaak sprake is van een duidelijke opbouw in spanning en geweld.

Daarmee kom ik tot de kwestie-Zierikzee, waar dit ook aan de orde lijkt te zijn, mede gezien het feitenrelaas dat wij van de minister hebben gekregen, waarvoor overigens dank. Mijn fractie ervaart het als buitengewoon frustrerend dat de dader uiteindelijk toch ongestoord zijn gang heeft kunnen gaan terwijl allerlei signalen glashelder waren, niet met wijsheid achteraf maar eerder al. Dat roept dan wel de volgende vragen op. Wat ging hier mis? Waarom is het niet gelukt om de betrokkene ook daadwerkelijk uit de buurt van zijn gezin te houden? Waarom is "blijf uit de buurt" niet gerealiseerd? Als je het vanuit dat gezichtspunt bekijkt, valt allereerst op dat bij de voorwaarden die zijn verbonden aan de rechterlijke uitspraak op 30 december, het contact- en gebiedsverbod niet eens is gaan gelden omdat hoger beroep is ingesteld. De voorwaarden zijn geschorst. Het blijft toch maar weer heel schrijnend dat dit soort rare taferelen tot een einde kunnen komen omdat belangrijke voorwaarden door het instellen van hoger beroep niet gelden.

Daarnaast valt mij in het feitenrelaas op dat aan de schorsing van de voorlopige hechtenis op 13 februari 2010 in het kader van bedreiging en verdenking van zedenmisdrijven, wel voorwaarden verbonden zijn, namelijk geen contact met de echtgenote en dochter, en dat die voorwaarden uiteindelijk niet gehandhaafd zijn. Dat roept de vraag op hoe de handhaving van juridische gebieds- of contactverboden kan worden versterkt. Tot slot vraag ik mij af hoe het staat met de mogelijkheden voor vormen van elektronische detentie, waarover eerder in de Kamer is gesproken.

□

De heer **Teeven** (VVD): Voorzitter. Troosteloos en triest, een debat over het onderwerp van het rapport Tot de dood ons scheidt. Die titel wordt door het voorval in Zierikzee wel erg letterlijk werkelijkheid. Het moet duidelijk zijn dat de VVD-fractie van mening is dat wij daders moeten aanpakken en slachtoffers moeten beschermen. Ik geloof dat wij er allemaal zo over denken. Ik denk dat het verschil hem niet daarin zit. Aan de hand van het feitenoverzicht dat de minister ons heeft

gezonden – waarvoor dank – moeten wij constateren dat een hoop instanties het gevaar wel hebben onderkend. Het gevaar werd onderkend door de gemeente, de politie en het Openbaar Ministerie. Door de rechters werd het gevaar echter niet onderkend. Dat is in ieder geval de eerste voorlopige conclusie die ik trek. Het is een wrange conclusie, omdat je zo langzamerhand zou mogen verwachten dat in zaken van huiselijk geweld met een hoge dreigingscomponent, de rechters de ogen open zijn gegaan. De onafhankelijke rechter in ons land zou eigenlijk moeten denken: in dit soort zaken moet ik geen risico nemen, ik moet de betrokkene gewoon vasthouden op de feiten waarvoor hij zit. Ik denk dat dit ook hier had moeten gebeuren. Dat is de voorlopige conclusie. Wij behandelen de komende tijd wat wetgeving waarin wij dat ook zullen regelen.

Contact- en gebiedsverboden hebben absoluut niet de voorkeur van onze fractie. Wij hebben liever dat mensen die van dit soort feiten worden verdacht, gewoon in de cel blijven. Als er echter toch contact- en gebiedsverboden worden opgelegd, kunnen wij dan niet gewoon zeggen dat het Openbaar Ministerie met de uitvoering van deze verboden is belast en dat dit bij een concrete dreigingscomponent, zoals in dit concrete geval, altijd met een enkelband gebeurt? Dat dekt zeker niet alles af, maar dan is de kans in ieder geval groter dat de politie er op tijd bij is als een dader zich in een gebied begeeft waar hij niet mag komen. Wij laten het dus niet aan de rechter over, maar willen de wijze waarop een contact- en gebiedsverbod wordt uitgevoerd overlaten aan het Openbaar Ministerie en de politie en niet aan de rechter. Dat kan al een behoorlijke stap in de goede richting zijn.

De minister meldt in zijn brief dat de burgemeester op 27 januari bij het Openbaar Ministerie aandacht heeft gevraagd voor de zorgelijke situatie en heeft gezegd dat de mogelijkheden van de gemeente waren uitgeput. Onze fractie vraagt waarom betrokkene toen niet is opgenomen in het psychiatrisch ziekenhuis, in het kader van de maatregel inbewaringstelling. Waarom heeft de burgemeester ervoor gekozen om dit niet te doen? Kon hij dat om een bijzondere reden niet doen? Ik hoor graag van de minister waarom dat op 27 januari niet is gebeurd. Dat zijn de vragen die in ieder geval opkomen.

Onze fractie is geen voorstander van het organiseren van bureaucratie hiervoor, zoals andere fracties hebben bepleit. Mijn voorlopige conclusie is dat deze casus in ieder geval uitwijst dat de informatie wel voorhanden was, maar dat er niet adequaat is gehandeld. Daarvoor hebben wij geen landelijke monitor of een koppeling van allerlei bestanden nodig. Het is gewoon een kwestie van handelen.

Mevrouw **De Pater-van der Meer** (CDA): De heer Teeven zegt dat de bevoegdheid om te besluiten tot een enkelband bij het OM gelegd moet worden. Wat verbetert dat in deze situatie? Moet het OM dat altijd doen? Bovendien heb ik van deskundigen gehoord dat ook een enkelband geen 100% garantie biedt dat iemand het gebiedsverbod niet overtreedt. Stel nu dat dan toch gebeurt. Wat dan?

De heer **Teeven** (VVD): Mevrouw De Pater heeft gelijk. Ik heb zelf ook gezegd dat zo'n enkelband nooit 100% garantie biedt. Als je 5 km instelt rondom een plek waar iemand niet mag komen en die persoon betreedt het 5 km-gebied, geeft de enkelband in ieder geval de garantie dat er iets gaat piepen. De politie in de meldkamer stuurt dan misschien een auto naar het slachtoffer in dit concrete geval. De politie gaat dan voor de deur staan, waardoor er meer mogelijkheden zijn om moeilijkheden te voorkomen.

Mevrouw De Pater vroeg ook waarom het Openbaar Ministerie altijd over de enkelband moet beslissen en de rechter nooit. Ik denk dat de rechter gaat over het gebieds- en contactverbod. Het OM gaat in onze samenleving echter over de wijze waarop dat wordt uitgevoerd. Wij moeten dat vooral zo houden. Als er zo'n hoge dreigingscomponent is, zoals beschreven in de brief van de minister, zou dat eigenlijk de enige weg zijn. De VVD-fractie had echter liever gehad dat deze mijnheer gewoon in een cel van 3 meter bij 2 meter was vastgehouden en niet was vrijgelaten door de onafhankelijke rechter in Nederland.

Mevrouw **De Pater-van der Meer** (CDA): Ook al was deze mijnheer vijf jaar in de cel gehouden, was hij misschien nog niet op andere gedachten gekomen. Dat weten wij niet. Ik wil terugkomen op de enkelband. Moet het OM die volgens u omdoen zodra de rechter een contactverbod opgelegd heeft, of mag het OM ook een afweging maken?

De heer **Teeven** (VVD): Ik heb al gezegd dat het gaat om de dreigingscomponent. Het dreigingsbeeld in deze concrete zaak was hoog. Wij kunnen daar lang en breed over spreken, maar iedereen wist dat er een hoge gevaarsetting was. Er kan dan beleidsmatig geen andere conclusie genomen worden dan dat je altijd die enkelband om iemands enkel hangt, zodat je de politie meer mogelijkheden geeft om het contact- en gebiedsverbod concreet te handhaven. Nogmaals, de VVD-fractie had liever gehad dat mijnheer gewoon in die cel had gezeten. Als deze mensen in de cel zitten, lopen ze niet buiten. Daarvan wordt de samenleving een stuk veiliger.

Mevrouw **De Pater-van der Meer** (CDA): De dreigingsanalyse was in dit geval gemaakt.

De heer **Teeven** (VVD): Die was wel gemaakt, maar niet goed doorgevoerd.

□

Minister **Hirsch Ballin**: Voorzitter. Ik dank de woordvoerders voor de beschouwingen die zijn gewijd aan het drama dat zich in Zierikzee heeft voltrokken. Voor iedereen die geïnformeerd is en gelezen of gehoord heeft over het drama dat zich daar heeft voltrokken, zal het duidelijk zijn dat dit een schokkende en onze gevoelens ontwrichtende gebeurtenis was. Dat geldt ook voor mij. Zoals ik mij had voorgesteld, is het goed en terecht dat de bespreking over huiselijk geweld, die al voorzien was voor vanmiddag, nu ook in het perspectief is geplaatst van wat wij nog kunnen leren van dit drama. Ik stel het buitengewoon op prijs dat de sprekers uit de Kamer vanmiddag die invalshoek hebben gekozen. Het gaat om huiselijk en eergerelateerd geweld, geweld dat mensen in de privésfeer treft. De woordvoerders confronteren het beleid dat ik hierop sinds mijn aantreden op 22 september 2006 heb mogen voeren en bij verschillende gelegenheden met de leden van de Kamer heb mogen bespreken, met de effecten die dat tot nu toe heeft

gesorteerd. Er is sindsdien veel gebeurd. Zoals terecht is opgemerkt, zien wij dat een heleboel van de zaken die in gang zijn gezet, werken. Andere dingen zijn nog niet in gang gezet omdat zij nog nadere wetgeving vereisen, maar komen hopelijk spoedig tot effect. Ik kom op een paar aspecten van de wetgeving, zoals die over elektronische detentie, straks terug.

Wat is gerealiseerd, is de totstandbrenging van de Wet tijdelijk huisverbod, die werd voorafgegaan door pilots die zijn geëvalueerd en waarvan wij hebben geleerd. Die wet is in werking getreden op 1 januari 2009. Wij weten nu al, na een jaar, dat deze van grote betekenis is bij het tegengaan van huiselijk geweld en het beschermen van slachtoffers. Zo zijn er in het afgelopen jaar, dus het eerste jaar waarin de wet heeft gewerkt, 2107 huisverboden opgelegd. Dat is meer dan wij hadden verwacht. Dat betekent dat de burgemeesters de weg hebben gevonden naar de toepassing van deze nieuwe, zeer ingrijpende, maar voor de slachtoffers belangrijke maatregel. Er is dus sprake van effectieve bescherming van slachtoffers door meer dan 2000 opgelegde huisverboden in het vorige jaar.

Wij hebben ook jaar in, jaar uit in het najaar het publiek geattendeerd op huiselijk geweld en op het belang van de bestrijding daarvan. Daarvoor is een website ingericht en zijn telefoonnummers beschikbaar gesteld, ook een landelijk telefoonnummer. Dat is via berichten op radio en televisie en via folders enzovoort onder de aandacht gebracht. Dat is ook van betekenis, want er was – dat is er nog steeds, maar gelukkig steeds minder – een dark number wat betreft huiselijk geweld. Er is terecht opgemerkt – ik heb dat ook naar voren gebracht in het algemeen overleg dat wij onlangs hadden – dat huiselijk geweld na verkeersongevallen helaas de tweede onnatuurlijke doodsoorzaak in ons land is. Er zijn nog steeds onopgemerkte gevallen daarvan, maar gelukkig neemt de bereidheid om te melden en om aangifte te doen toe en is ook het bewustzijn versterkt van degenen die het kunnen signaleren en het onder de aandacht kunnen brengen.

Ook kinderen hebben daarbij aandacht gekregen. In het voorjaar van 2007 is de publicatie Kinderen in de keten uitgekomen. Daar zijn bijeenkomsten op gevolgd om mensen in samenwerkingsverbanden hierop attent te maken. Ook dat is gerealiseerd. Ook kinderen worden, ook als zij zelf geen slachtoffer zijn, maar wel getuige, getroffen door huiselijk geweld. Ook kinderen hebben meer dan voorheen aandacht gekregen. Dat maakt mede deel uit van de landelijke modelaanpak van huiselijk geweld, waarvan de eerste fase gereed is.

Terecht is ook in de betogen door de leden van de Kamer vanmiddag gewezen op de rol van de rechtshandhaving, van de politie en het Openbaar Ministerie. Het Openbaar Ministerie heeft een nieuwe, herziene, aanwijzing huiselijk geweld opgesteld, waarin ook aan het huisverbod en de kinderen als getuige een rol is toebedeeld. Die herziene aanwijzing acht ik van veel belang voor de rol die het Openbaar Ministerie op dit terrein speelt.

Wij weten, helaas, dat er in het verleden te veel situaties zijn geweest – dat geldt niet voor het drama in Zierikzee – waarin de instanties die op een of andere manier op de hoogte raakten van zaken als huiselijk geweld, eergerelateerd geweld en kindermishandeling als het ware bleven zitten op wat zij wisten uit zorg voor de persoonlijke levenssfeer en omdat zij dachten omdat wij omwille van hun beroepsgeheim of de privacy dit niet mochten doorgeven. Ik denk dat wij mogen constateren, na hetgeen er de afgelopen jaren is gedaan en waarover ik mij ook meer dan eens zeer uitdrukkelijk heb uitgesproken in gedachtewisselingen met de Kamer en de commissie, dat men nu niet meer het idee heeft dat dit allemaal moet worden afgehouden van de instanties. Men weet nu dat er niet alleen een bevoegdheid is, maar dat zelfs een verplichting kan bestaan, ondanks vragen die men zich moet stellen over privacy en beroepsgeheim, om te melden. Met het oog daarop hebben we ruim een jaar geleden onderzoek gedaan naar de werking van instrumenten, privacy en beroepsgeheim. Dat onderzoek is in januari 2009 afgerond. We hebben verder een vouwblad verspreid, genaamd Horen, zien en zwijgplicht om duidelijk te maken dat zwijgen niet altijd geboden is. Bovendien hebben we hierover informatie beschikbaar gesteld op internet en een modelconvenant ontwikkeld. In het verlengde daarvan liggen uiteraard de voorbereiding van het wetsvoorstel voor een verplichte meldcode huiselijk geweld, de meldcodes die intussen worden toegepast en een modelaanpak op dit terrein.

Het verbod op geweld binnen het gezin heeft een plaats gekregen binnen het Burgerlijk Wetboek en binnen de Raad van Europa. Ik verwijs naar de conferentie van de Raad van Europa die vorig jaar juni onder het Noorse voorzitterschap is gehouden. Daaraan heb ik samen met mijn medewerkers een bijdrage mogen leveren. Wat wij in Nederland op dit terrein doen, werd internationaal gezien als toonaangevend. Zo moet het ook zijn. Ik zie graag dat wat wij de afgelopen jaren hebben gedaan, wordt herkend. Daarbij betrekken wij de specifieke factoren die gerelateerd kunnen zijn aan cultuur, cultuur van samenleven, van gezinsleven. Zoals bekend, speelt dit een rol bij eergerelateerd geweld. Het WODC heeft daarnaar onderzoek gedaan en daarover in 2007 gepubliceerd. Het onderzoek strekte mede tot het versterken van de kennisbasis, van de deskundigheid bij het behandelen van signalen van huiselijk geweld. Er lopen nog andere onderzoeken, waaronder Stay in love, een effectevaluatie van het preventieprogramma dat zich richt op jongeren en een risicotaxatie-instrument dat in de zomer van 2010 gereed zal zijn. Hetzelfde geldt voor het landelijke onderzoek naar de aard en omvang van huiselijk geweld en de procesevaluatie Wet tijdelijk huisverbod, die eind 2010 klaar zal zijn. Bovendien geldt dit voor het onderzoek naar de overdracht van huiselijk geweld tussen de generaties in. Dit is ook onderwerp van een zeer krachtige film, gezien door sommigen van u, over het doorgeven van huiselijk geweld in gezins- en familieculturen, om het zo maar te zeggen. Dan gaat het om slachtoffers die op den duur weer dader worden. Dat onderzoek zal ook eind dit jaar gereed zijn. Deze zomer verwacht ik de derde inventarisatie van de stand van zaken en de regeling van de rechtsbescherming in de Wet tijdelijk huisverbod, die hopelijk leidt tot een nog betere toepassing van die in januari vorig jaar in werking getreden wet. Huiselijk geweld zal ook in de recidivemonitor van het WODC een plaats krijgen. Overigens zullen we nog een aantal stappen zetten met betrekking tot de registratie om te leren van de ervaringen.

Ik ben mij er dus ten volle van bewust dat wat er is gedaan op dit terrein, nog steeds geconfronteerd kan worden, zoals in Zierikzee het geval was, met een drama dat ondanks veel inspanningen van de betrokken

autoriteiten, het OM en de burgemeester, niet is afgewend. Ik heb de Kamer daarover een feitenrelaas gestuurd. De meeste sprekers van vanmiddag hebben ook gezegd dat volgens hen uit het feitenrelaas moet worden geconcludeerd dat er eigenlijk maar weinig vragen zijn of er punten waren waarop het beter had gekund. Natuurlijk, de afwijzing door de rechter van de vordering tot voorlopige hechtenis, vormt een cruciaal punt. Daarop is gewezen, soms ook in zeer krachtige bewoordingen. Voor de bespreking van wat diensten doen die op een of andere manier onder politieke en bestuurlijke verantwoordelijkheid werken, geldt echter wel dat daar de beïnvloedingsmogelijkheid eindigt.

Het OM en ik hebben ons afgevraagd of er toepassing had kunnen worden gegeven aan de Wet BOPZ met een inbewaringstelling. Die vraag kan nu, na wat er gebeurd is, niet meer worden gelegd tegen de bevindingen in een psychiatrisch onderzoek. Ik moet wel constateren dat de drempel die in de Wet BOPZ gelegd is voor de toepassing van inbewaringstelling een hoge is, op het punt van het criterium van stoornissen en gevaren, de onmiddellijkheid en dergelijke. Daar maken burgemeesters, eventueel ook gevoed door inzichten van deskundigen, hun beoordeling van. Wij kunnen daar geen contra-expertise meer bij leggen. Bij de bespreking van de opvolger van de Wet BOPZ, de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg, die ik samen met mijn collega Klink heb voorbereid, is dat wat mij betreft ook een van de punten die moeten worden nagegaan.

De heer **Teeven** (VVD): Is op 27 januari bij de burgemeester van Schouwen-Duiveland aan de orde geweest of hij op dat moment uitvoering moest geven aan die maatregel in het kader van de Wet BOPZ? Is u bekend of dat een punt van discussie is geweest, nog los van de vraag of de drempel hoog is? Het laatste ben ik gelijk met u eens. Is dat een punt van discussie geweest? Dat is eigenlijk mijn vraag.

Minister **Hirsch Ballin**: Met de informatie die ik nu heb, kan ik u niet zeggen of dat een expliciet punt van discussie is geweest. Uiteraard dragen burgemeesters ook de kennis met zich mee waar de grenzen liggen van de mogelijkheden van de toepassing van deze bevoegdheid.

De heer **Teeven** (VVD): Maar dan is voor mij toch de vraag of de minister, in zijn rol als demissionair minister van Binnenlandse Zaken, contact kan opnemen met die burgemeester om dit toch nog eens helder te krijgen. Want anders is de vraag of wij dit burgemeesters nog eens duidelijk onder de aandacht moeten brengen.

Minister **Hirsch Ballin**: Mij is bericht dat het Openbaar Ministerie in zijn beoordeling onvoldoende aanleiding heeft gezien om het BOPZ-traject in te gaan en dat de burgemeester evenmin aanleiding heeft gezien om dat traject te starten. De heer Teeven is het met mij eens dat die mogelijkheid in de huidige wetgeving beperkt is, dus daarover komen wij tot dezelfde conclusie. Ik vind dat er alleszins reden is om die afgrenzing opnieuw te bezien in het kader van het wetsvoorstel, waarvan ik hoop dat dat nog in deze kabinetsperiode kan worden ingediend, daargelaten welke vooruitzichten er zijn op de behandeling ervan.

Mevrouw **Van Velzen** (SP): De vraag of deze burgemeester heeft gekeken naar de mogelijkheid om de dader gedwongen op te nemen, is hiermee beantwoord, maar mijn vraag was een bredere. Zijn burgemeesters in het algemeen op de hoogte van de middelen die zij kunnen gebruiken, de sleutel die zij in handen hebben om, mits het voldoet aan de criteria, mensen gedwongen op te nemen? Hebt u daar zicht op?

Minister **Hirsch Ballin**: Iedere burgemeester weet dat hij of zij de mogelijkheden heeft van de Wet BOPZ. Dat neemt niet weg dat ik hiervan in het kader van de procesevaluatie waarvan ik al melding maakte graag nog expliciet een punt van aandacht maak.

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): De minister geeft ook al een aantal antwoorden op de specifieke vraag van Kamerleden, maar ik ga ervan uit dat hij nog komt op het verzoek om een grondig en uitgebreid onderzoek naar alle verschillende aspecten die met deze familiemoord te maken hebben gehad.

Minister **Hirsch Ballin**: Ik wil daarover op dit moment zeggen dat het onderzoek van het Openbaar Ministerie uiteraard nog gaande is. Dat wordt uitgevoerd, niettegenstaande de dood van degene die naar het zich laat aanzien als hoofdverdachte had moeten worden aangemerkt. Dat onderzoek loopt nog. Gelijktijdig heeft ook alle aandacht wat er nog kan of moet worden gedaan, naast de onderbrenging op dit moment van moeder en overlevende zoon uit een oogpunt van veiligheid.

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Daarmee beantwoordt u de vraag naar het OM en de rol die dat heeft gespeeld, maar hierbij zijn natuurlijk nog andere instanties betrokken geweest. Ik neem aan dat er straks wel een rapport ligt waarin verschillende vragen naar verschillende instanties zullen worden beantwoord.

Minister **Hirsch Ballin**: Ik zal die vraag primair stellen aan het Openbaar Ministerie en aan de hand van de bevindingen uit dat onderzoek beoordelen of er voor mij in een van de twee betrokken hoedanigheden waaraan u terecht herinnerde reden is om verder onderzoek te doen.

Mevrouw **Arib** (PvdA): Ik heb in mijn inbreng gevraagd om zo'n onderzoek, naar het voorbeeld van de Onderzoeksraad voor Veiligheid. De minister erkent ook dat dit niet de eerste keer is waarbij een gezinsmoord wordt gepleegd. Waar het mij om gaat bij dat onderzoek is dat niet alleen gekeken wordt naar het strafrechtelijke aspect, want dat gaat gewoon door, maar naar de vraag wat er fout is gegaan in het hele traject en welke instanties daarbij betrokken zijn. Welke lering kunnen wij hieruit trekken om in de toekomst dit soort drama's te voorkomen? Dat is iets anders dan de minister nu toezegt.

Minister **Hirsch Ballin**: Of dat iets anders is dan wat mevrouw Arib wil, kan zij uiteraard alleen zelf beoordelen. Toch is het mijns inziens wel verstandig om die vraag te beantwoorden als het onderzoek door het Openbaar Ministerie is afgesloten. Wij hebben er niets aan om onderzoek op onderzoek te stapelen. Ik heb zojuist gezegd wat wij doen en wat er allemaal is

gedaan. Mevrouw Arib heeft daarbij zelf een zeer stimulerende rol gespeeld, net als een aantal van haar collega's. Wij hebben hierover vele malen gesproken. Mevrouw Arib weet wat er de afgelopen jaren allemaal is gedaan. Dat werkt op de manier die ik heb geschetst. Er volgen nog procesevaluaties. Er zijn dingen gebeurd die een paar jaar geleden nog heel ver buiten bereik lagen. Niemand heeft ooit de illusie gehad, ook mevrouw Arib niet, dat wij een 100% probleemloze situatie zouden realiseren. Nu er zoiets schokkends en dramatisch gebeurt als wat in Zierikzee is voorgevallen, zou het dunkt mij goed zijn om allereerst de instantie zijn werk te laten doen die met het onderzoek van dit soort zaken is belast, namelijk het Openbaar Ministerie. Ik zal de Kamer daarover berichten en ik zal daaraan mijn bevindingen verbinden over de vraag of er aanleiding is voor nader onderzoek ten aanzien van een van de betrokkenen.

Mevrouw **Arib** (PvdA): Wanneer wordt het strafrechtelijk onderzoek afgerond? Verder wil ik de minister erop wijzen dat het één het ander niet uitsluit. Het strafrechtelijk onderzoek moet gebeuren. Het gaat mij er echter om dat wij ook willen weten hoe dit zo ver heeft kunnen komen. De minister zegt dat wij dit niet voor 100% kunnen uitsluiten. Daarmee ben ik het helemaal eens. Ik kan echter op dit moment ook niet uitsluiten dat niet alles op alles is gezet. Dat kan ik niet beweren, want het gezin was al bekend bij allerlei hulpverlenende instanties. Uit het onderzoek blijkt ook dat zeven van de tien gevallen gewoon allang bekend zijn bij de geestelijke gezondheidszorg en bij de jeugdzorg. Het gaat mij juist om de verschillende disciplines. Ik wil niet dat elke keer een apart rapportje naar de Kamer wordt gestuurd.

Minister **Hirsch Ballin**: Nu legt mevrouw Arib niet de goede verbinding tussen de twee vragen die allebei relevant zijn. Enerzijds wordt mevrouw Arib op het punt van de procesevaluatie bediend; dat heb ik al gezegd. Dat komt deze zomer. Anderzijds heb ik over de zaak waarover wij het vandaag hebben een feitenrelaas gehouden. Dat relaas was mijns inziens zeer uitgebreid. Ik stel het op prijs dat mevrouw Arib heeft gezegd dat er hard aan is gewerkt om dit zo snel in beeld te krijgen. Dat relaas laat niet veel vragen over. Het geheim van de raadkamer kan ik niet aantasten. De onafhankelijkheid van de rechterlijke macht wil ik niet aantasten. Op de Wet BOPZ ben ik al ingegaan. Mochten er nog andere vragen naar voren komen, dan zal dat wel blijken naar aanleiding van het onderzoek van het Openbaar Ministerie. Dat onderzoek kan verscheidene maanden nemen, want er zijn uiteraard een aantal vervolgvragen, zoals die naar het feit dat de betrokkene de beschikking had over wapens; ik noem maar iets. Als het onderzoek is afgerond, zal ik de Kamer daarover berichten. Dat onderzoek kan echter enige maanden kosten. Ik zal daaraan ook mijn bevindingen verbinden over de vraag of er behoefte is aan nader onderzoek. Dat zal ik als het ware confronteren met wat wij intussen weten over de vereiste processen.

De heer **De Roon** (PVV): Ik heb met stijgende verbazing zitten luisteren hoe de minister hier staat te keuvelen over allerlei bureaucratische processen die zich in deze zaak hebben afgespeeld. Er zijn mensen dood! Er zijn weer mensen dood door huiselijk geweld. De minister staat daarover nu rustig te praten en te babbelen alsof dit de zoveelste gebeurtenis is die zich in ons land afspeelt. Ik vind het echt verschrikkelijk om dit verhaal te moeten aanhoren. De minister concludeert eigenlijk ook nog dat hij in de Kamer niemand hoort zeggen dat er is gefaald in de aanloop naar deze zaak. Ik denk dat de minister niet goed heeft geluisterd. In dit gebouw en in deze Kamer pleit ik al drie jaar voor de wettelijke maatregelen die ik zojuist, in mijn eerste termijn, nogmaals heb genoemd. Als de minister zich daarachter had geschaard en zich daarvoor had ingezet, hadden wij die wetgeving nu misschien rond kunnen hebben. Dan waren die twee mensen in Zierikzee niet dood geweest. Heeft er iemand in deze zaak gefaald? Jazeker, daar staat die persoon, in het regeringsvak!

Minister **Hirsch Ballin**: Voorzitter. Ik laat een aantal opmerkingen van de heer De Roon voor zijn rekening, ook zijn woordkeus. Het lijkt mij goed mijn antwoord in zoverre te nuanceren dat ik heb gezegd dat in het beleid van de afgelopen jaren al het mogelijke is gedaan wat binnen onze rechtsorde past.

De verhouding tussen wat er door de rechtbank en het OM is gezegd, lijkt mij met de antwoorden, de brief en de toelichting die ik zojuist heb gegeven, inmiddels wel helder.

Er is gevraagd naar het AWARE-systeem, het alarmsysteem. Kan dat in elke politieregio en gemeente worden ingevoerd? Dat kan als de gemeente daartoe besluit. De gemeenten bepalen of zij het systeem aanschaffen. De VNG heeft in 2003 een draaiboek opgesteld. Dat is op een van de websites die ik zojuist noemde, te vinden. Ik zal de VNG vragen dit draaiboek nogmaals onder de aandacht van de gemeenten te brengen.

Mevrouw **Arib** (PvdA): Ik heb ook gevraagd naar de kwestie-Zierikzee wat dit betreft. De dader is vrijgelaten, onder de voorwaarde dat hij zich niet in de omgeving van de vrouw zou begeven. Wat zijn die voorwaarden precies? Ik heb ook begrepen dat men in Zierikzee niet over zo'n AWARE-systeem beschikt. Waar ligt dat aan?

Minister **Hirsch Ballin**: Die keuze wordt per politieregio gemaakt, naar gelang de mogelijkheden in de regio zelf. Ik zal bij de evaluatie ook betrekken de werking van het alarmsysteem en de alarmafspraak die met betrokkene was gemaakt. Die alarmafspraak was namelijk wel gemaakt met betrokkene. Op het punt van het vermijden van plotseling opduikende risico's zijn twee aspecten van belang. Het eerste is de mogelijkheid om alarm te slaan. Die was er wel, zij het niet via het AWARE-systeem. Het andere is het beperken van degene die als dader het levensgevaar veroorzaakt. Daarvoor is ook naar mijn inzicht de toepassing van elektronisch toezicht van belang. De intensiteit van het toezicht kan inderdaad verder worden vergroot met elektronische controlemiddelen, elektronisch toezicht en de enkelband. Een wetsvoorstel met betrekking tot elektronische detentie en de toepassing ervan als variant bij de regeling voor voorlopige hechtenis is in mijn ogen zeer wenselijk. Een wetsvoorstel van die strekking behoort tot het werk in uitvoering waarover ik de Kamer heb bericht. Dat is inmiddels voorgelegd aan de ministerraad en staat voor aanstaande vrijdag op de agenda. Ik hoop dat de advisering door de Raad van State en de parlementaire

politieke situatie het mogelijk maken om dat wetsvoorstel spoedig te behandelen.

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Nog even naar het AWARE-systeem. De minister gaat dat meer onder de aandacht van de gemeenten brengen, maar is het niet een tikje schrijnend dat de slachtoffers van huiselijk geweld in de ene gemeente wel van dit systeem gebruik kunnen maken, maar in de andere gemeente niet? Als een systeem effectief blijkt te zijn, dan hoort dat toch overal beschikbaar te zijn?

Minister **Hirsch Ballin**: Dat behoort – overigens is dit niet het enige onderwerp, zoals mevrouw Azough weet door de vele gedachtewisselingen in de afgelopen jaren – tot de dingen waarvan ik vind dat ze landelijk moeten worden gestandaardiseerd. De mogelijkheden daartoe hangen mede af van de mogelijkheden waarover de afzonderlijke politiekorpsen beschikken. Voor een deel is dat een kwestie van de feitelijkheden. De geografische situatie in Zeeland is moeilijk voor de politiezorg. Ik hoor mevrouw Azough terecht opmerken dat het in dit geval gaat om de stad Zierikzee. Het is mijn opvatting dat de wij dit soort dingen landelijk moeten standaardiseren. Men kent ook de relatie tot het politiebestel.

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Er is een relatie, maar wij gaan niet afwachten tot de wens van de minister afgehandeld is. Wij moeten ervoor zorgen dat dit praktische instrument in alle regio's beschikbaar is.

Minister **Hirsch Ballin**: Zeker, vandaar mijn antwoord van zo-even: wij gaan het onder de aandacht brengen, actief. Toen mevrouw Azough doorvroeg hoe wij dit garanderen, over het onder de aandacht brengen heen, kwam het antwoord over het wetsvoorstel.

Dan kom ik bij de vraag van mevrouw Azough over meldingen en aangiftes. Mevrouw Azough heeft wederom geheel gelijk dat ook meldingen tot serieuze actie moeten leiden. Daaraan wordt ook aandacht besteed in de opleidingen voor de basispolitiezorg en de baliemedewerkers. Er is een uitgebreid protocol huiselijk geweld met werkprocessen. Dat protocol is breed bekend bij de politie. Wij hebben ook een landelijk programma Huiselijk geweld en de politietaak. Dat wordt uitgevoerd onder leiding van de 26 korpschefs. Elke regio heeft taakaccenthouders en regionale portefeuillehouders huiselijk geweld. In het kader van het huisverbod zijn er nog eens extra opleidingen geweest voor de politie.

De heer Teeven vraagt of in plaats van de rechter niet het Openbaar Ministerie kan bepalen of een enkelband wordt toegepast. De inzet van elektronische controlemiddelen moet uiteraard voldoen aan de eisen van rechtmatigheid. Ik heb zo-even al in mijn antwoord laten doorklinken dat ik vind dat er in dit soort situaties alle reden is om over deze mogelijkheid te beschikken. Aan de ene kant hebben wij dus de procesevaluatie van wat er nu kan. Er zijn immers mogelijkheden, maar dat is afhankelijk van de beoordeling door de rechter en van de gewoonten op dat punt. Aan de andere kant hecht ik op dit punt ook belang aan het wetsvoorstel dat voor overmorgen in de Trêveszaal op de agenda staat.

De heer Anker heeft gevraagd naar de veiligheidssituatie van echtgenote en zoon. Ik heb daar al het nodige over gezegd. Ik weet, ook uit rechtstreekse contacten, dat dit van het Openbaar Ministerie en de burgemeester de volle aandacht heeft en dat de voorzieningen die nu getroffen zijn, niet betekenen dat er verder rust is bij wat er gaande is. Op de details ga ik liever niet in.

Verder vraagt de heer Anker naar de risicotaxatie. Er is ook advies gevraagd aan het landelijke expertisecentrum op dit terrein. Dat heeft heel kort voor de gebeurtenis, namelijk een paar dagen ervoor, zijn advies uitgebracht.

De heer De Roon heeft de minimumstraffen aan de orde gesteld.

De **voorzitter**: De heer Anker heeft nog een vraag over het vorige punt.

De heer **Anker** (ChristenUnie): Mijn vraag over risicotaxatie betrof het volgende. Wij hebben dit ook gehad bij de Eindhovense pedofiel en, enigszins, bij Saban B. Als er een beslissing wordt genomen om bijvoorbeeld de voorlopige hechtenis te schorsen of de bijzondere voorwaarden uit een eerdere veroordeling, dan pakt de opschortende werking in gevallen als deze wel heel zuur uit. "Zuur" is te licht, veel te licht. Het gaat mij dus om de beslissing van de rechter. Welke rol speelt zo'n risicotaxatie hierbij? Wat als de rechter de mogelijkheid had gehad om te zeggen: wij vinden het zo gevaarlijk om deze man zonder bijzondere voorwaarden de straat op te laten gaan, dat wij de opschortende werking vanuit hoger beroep even niet laten gelden?

Minister **Hirsch Ballin**: Ik denk dat wij op dit punt wel een aantal dingen moeten onderscheiden. Ik heb in het bericht over het feitelijke verloop van de gebeurtenissen aangegeven dat het Openbaar Ministerie na de uitspraak van de rechter in afwijking van dat wat het Openbaar Ministerie heeft bepleit met overlegging van desbetreffende stukken, de beoordeling gemaakt dat het in ieder geval beter is om deze voorwaarden te hebben dan eventueel geheel met lege handen te staan als er in hoger beroep een opheffing van de voorlopige hechtenis zonder meer uitkomt.

Dat is een andere kwestie dan die van de schorsende werking van het hoger beroep ten aanzien van een veroordelend vonnis. Daarover hebben we in ander verband gesproken. Ik heb de Kamer toen toegezegd dat ik dit onderwerp op de kortst mogelijke termijn in een wetsvoorstel zou verwerken. Dat is het wetsvoorstel betreffende het werken met voorwaarden in het strafrechtelijk systeem geworden, dat nu bij de Kamer aanhangig is. Dit wetsvoorstel is controversieel verklaard. Dat is uiteraard een bevoegdheid van de Kamer. Mochten echter de fractie van de heer Anker en andere fracties aanleiding zien om dat te heroverwegen en het wetsvoorstel over de voorwaarden, waarin dus ook het punt zit dat uitgebreid is besproken en waarvan door alle fractie is gezegd dat het urgent is, alsnog te behandelen, dan zou ik dat zeer op prijs stellen.

De heer **Anker** (ChristenUnie): Op dat punt ligt de bal dus bij de Kamer.

De **voorzitter**: Wij komen daarover morgen te spreken.

De heer **Anker** (ChristenUnie): Ik kijk mijn collega's die het controversieel hebben willen verklaren even aan.

De heer **Teeven** (VVD): Op pagina 3 van de brief van de minister staat dat er geen hoger beroep is ingesteld

tegen de laatste schorsing, op 23 februari, omdat het risico bestond dat het hof wellicht de voorlopige hechtenis geheel zou opheffen. Maar ja, het hof had ook kunnen oordelen dat de schorsing niet had moeten worden gegeven en dat meneer gewoon vast had moeten blijven. Kan de minister nog iets zeggen over de achtergronden om het zo te doen? Er had immers ook gewoon hoger beroep kunnen worden ingesteld.

Minister **Hirsch Ballin**: Dat is inderdaad een beoordeling die is gemaakt in het licht van hetgeen is gebeurd bij de behandeling in de raadkamer. Ik denk dat het pure speculatie is om je af te vragen of het ook anders had kunnen aflopen. Naar mijn indruk is er echter door de officier van justitie veel zorg besteed aan de behandeling van deze zaak. Deze is in een continu proces erbij betrokken geweest. Ik geloof niet dat er aanleiding is om aan te nemen dat de kans die de heer Teeven op dit punt ziet en die, althans in theorie, bestaat, heeft opgewogen tegen de risico's. In ieder geval kunnen wij niet in deze zaal overdoen wat er in de raadkamer is voorgevallen, noch kunnen wij iets doen aan de conclusies die het OM eraan verbindt.

Voorzitter: De Pater-van der Meer

Minister **Hirsch Ballin**: Mevrouw de voorzitter. Eerder wilde ik iets zeggen over minimumstraffen, maar ik denk dat de heer De Roon mijn standpunt in de loop der jaren voldoende heeft leren kennen. Er is trouwens ook een voorstel aanhangig voor een initiatiefwet op dit terrein. Ik verwijs dus naar de discussie daarover.

Ik wil nog wel ingaan op het strafbaar stellen van schending van het contactverbod. De heer De Roon heeft dit onderwerp aan de orde gesteld. Het niet naleven van een bijzondere voorwaarde betekent dat de overtreder opnieuw voor de rechter moet verschijnen. Dit sanctiestelsel kan en moet werken. Ik zou de voorwaarden eigenlijk liever zien in de werking van de voorzieningen zoals die getroffen zijn in het wetsvoorstel waarover ik net sprak en de mogelijkheden van elektronische detentie.

Dan kom ik op enkele punten die zijn aangesneden door mevrouw Van Velzen, voor zover deze niet al zijn beantwoord. Uit mijn algemene inleiding valt al te begrijpen dat de bescherming van slachtoffers bij verscheidene gelegenheden – mevrouw Van Velzen heeft het al vaker gezegd – door de Kamer en mij consequent als een van de belangrijkste aandachtspunten is onderkend en onderstreept. Zoals mevrouw De Pater-van der Meer al zei in een discussie met de heer De Roon, gaat het zowel om de bescherming van slachtoffers als om het aanpakken van de daders.

Voorzitter: Ten Hoopen

Minister **Hirsch Ballin**: Dit zijn de twee pijlers van het beleid dat we de afgelopen jaren hebben gevoerd. We weten dat dit beleid tot flinke effecten heeft geleid. Door de zeer ruime toepassing van de Wet tijdelijk huisverbod en door de veel geringere terughoudendheid die we vroeger zagen bij het doen van meldingen, durf ik te zeggen dat we een dramatische verbetering hebben gerealiseerd ten opzichte van de situatie waar we vandaan kwamen. Tegelijkertijd heeft dit alles niet kunnen voorkomen dat er zoiets verschrikkelijks is gebeurd als in Zierikzee. Maar wij leren daaruit hoe belangrijk het is dat consequent door alle betrokkenen aan slachtoffers en daders aandacht wordt besteed.

Mevrouw De Pater-van der Meer heeft terecht aandacht besteed aan het belang van de bescherming van de slachtoffers. Haar vraag naar met voorbedachten rade is zeer relevant. Die heeft in ieder geval ook betekenis bij wat er nog moet worden onderzocht. Maar ik wil over het lopende strafrechtelijk onderzoek, zoals de Kamerleden begrijpen, verder niet te veel zeggen.

Mijnheer de voorzitter. Met deze beantwoording van de feitelijke vragen en de beleidsvragen hoop ik recht te hebben gedaan aan de bijdrage vanuit de Kamer in eerste termijn.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik zie dat er behoefte is aan een tweede termijn. Daar kunnen wij nu direct mee starten. De sprekers hebben een derde van de spreektijd in eerste termijn, dus een minuut spreektijd in de tweede termijn inclusief het indienen van moties.

□

Mevrouw **Arib** (PvdA): Voorzitter. Dank aan de minister voor zijn beantwoording en voor enkele toezeggingen, waaronder over het alarmsysteem. Hij zou in overleg treden met de VNG. Ik hoop dat dat leidt tot een dekkend systeem waar alle vrouwen gebruik van kunnen maken en dat de bescherming en veiligheid van slachtoffers van huiselijk en eergerelateerd geweld niet afhangt van de bereidheid van burgemeesters of gemeenten om daar geld voor uit te trekken. Ik reken er dus op dat de minister met een voorstel komt voor een landelijk dekkend alarmsysteem.

Ik heb twee moties. Een daarvan is misschien overbodig, maar de eerste vind ik wel belangrijk. Die gaat over onderzoek naar incidenten als Zierikzee.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat huiselijk geweld en eergerelateerd geweld ernstige vormen van misdaad betreffen die grote groepen treffen;

overwegende dat gezinsmoorden zoals in Zierikzee dramatische gevolgen hebben voor nabestaanden en omgeving;

van mening dat in geval van ernstige incidenten van huiselijk en eergerelateerd geweld, waarvan sommige met dodelijke afloop, niet zelden sprake was van een bestaande dreigende situatie waarvan autoriteiten en hulpverleners al op de hoogte waren;

van mening dat dergelijke incidenten, zoals in Zierikzee, niet alleen als op zichzelf staand mogen worden onderzocht, maar dat deze incidenten ook in samenhang met elkaar moeten worden beschouwd om achterliggende oorzaken te achterhalen en om aanbevelingen voor een verbeterde aanpak te kunnen doen;

verzoekt de regering, te bewerkstelligen dat er door een multidisciplinair samengesteld onderzoeksteam samenhangend onderzoek wordt gedaan naar de oorzaken van gezinsmoorden waarbij verschillende instanties en autoriteiten waren betrokken zoals het geval was in Zierikzee,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Arib, Azough en Van Velzen. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.
Zij krijgt nr. 95 (28345).

Mevrouw **Arib** (PvdA): De volgende motie heb ik al eerder ingediend. Die heb ik aangehouden toen de minister een toezegging had gedaan over de registratie van huiselijk of eergerelateerd geweld.

De **voorzitter**: U hebt haar eerder ingediend en waarschijnlijk aangehouden. Is die motie dus verlopen?

Mevrouw **Arib** (PvdA): Ja, die is verlopen. Maar ik ben bereid om haar weer aan te houden als de minister een concrete toezegging doet.

De **voorzitter**: Dat begrijp ik wel, maar als zij nog niet verlopen zou zijn, kon u hem gewoon weer indienen.

Mevrouw **Arib** (PvdA): Nee, zij is verlopen, want zij is van bijna twee jaar geleden.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat jaarlijks vrouwen overlijden als gevolg van huiselijk geweld of eergerelateerd geweld;

constaterende dat geen beeld bestaat over het aantal vrouwen dat jaarlijks komt te overlijden als gevolg van huiselijk geweld of eergerelateerd geweld;

overwegende dat voor de bestrijding van huiselijk geweld en eergerelateerd geweld betrouwbare cijfers noodzakelijk zijn;

verzoekt de regering, over te gaan tot het registreren van het aantal vrouwen en kinderen dat jaarlijks komt te overlijden als gevolg van huiselijk geweld of eergerelateerd geweld,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Arib en Azough. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.
Zij krijgt nr. 96 (28345).

□

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Voorzitter. Ik heb twee moties. De eerste gaat over het elektronisch toezicht en welke mogelijkheden daarvoor zijn, want dat blijkt mede naar aanleiding van dit debat toch nog tamelijk onduidelijk.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat het voorkomen en bestrijden van huiselijk geweld terecht een belangrijke prioriteit geniet;

overwegende dat onduidelijk is welke bijdrage elektronisch toezicht kan leveren aan de naleving van gebieds-, contact- en huisverboden;

verzoekt de regering, een onderzoek te starten naar de aard en omvang van de toepassing van elektronisch toezicht bij de naleving van opgelegde gebieds-, contact- en huisverboden, voorstellen te formuleren hoe toepassing hiervan bij (dreigende) gevallen van huiselijk geweld kan worden verbeterd en de Kamer hierover te berichten,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Azough en Arib. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.
Zij krijgt nr. 97 (28345).

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Een van de centrale vragen in dit debat is in hoeverre betrokken instanties en bestuursfunctionarissen voldoende weet hebben van alle mogelijkheden die hun ter beschikking staan. Die vraag is ook door de minister nog niet voldoende beantwoord. Het is erg belangrijk dat we daar een helder beeld van krijgen en daarom dien ik de volgende motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat het bij het voorkomen en het bestrijden van huiselijk geweld van belang is dat de betrokken overheidsfunctionarissen en hulpverleners niet alleen weet hebben van elkaars betrokkenheid bij individuele gevallen van huiselijk geweld, maar vooral ook weet hebben van elkaars bevoegd- en mogelijkheden;

overwegende dat het nog te vroeg is om een oordeel te vellen over het functioneren van de bij het drama te Zierikzee betrokken functionarissen en hulpverleners, maar dat het van groot belang is dat alle betrokkenen weet hebben van hun eigen mogelijkheden en bevoegdheden;

overwegende dat bijvoorbeeld thans erop wordt gewezen dat de burgemeester van Zierikzee na de invrijheidstelling van de verdachte opneming in een psychiatrisch ziekenhuis had kunnen gelasten;

verzoekt de regering, erin te voorzien dat voor elke betrokken hulpverlenende instantie en bestuursfunctionaris praktische stappenplannen worden ontwikkeld die inzicht geven in alle bestaande juridische mogelijkheden en bevoegdheden om in dit soort omstandigheden te interveniëren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Azough. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 98 (28345).

□

De heer **De Roon** (PVV): Voorzitter. Mensen die niet in Nederland geboren zijn, vormen een derde van het aantal daders van dodelijk huiselijk geweld. Daders van niet-westerse afkomst zijn daarin ook weer oververtegenwoordigd. We kunnen en mogen onze ogen niet sluiten voor deze werkelijkheid en ik vraag daarom via de minister aan de regering om te bevorderen dat er nu eindelijk eens een registratie komt van het aandeel van mensen met een ander paspoort dan een Nederlands paspoort in de criminaliteit in ons land.

Hulpverlening en voorlichting hebben we in overvloed, ook als het om huiselijk geweld gaat. De maatregelen die de PVV voorstelt, zijn nodig. We moeten langer en zwaarder straffen en minimumstraffen instellen. Mensen met een andere dan de Nederlandse nationaliteit moeten na het uitzitten van hun straf het land uit. Bij contact- en gebiedsverboden moeten mensen een enkelband krijgen en de toepassing daarvan moet in handen van het OM liggen; dat ben ik met de heer Teeven eens.

Het laatste punt dat ik wil memoreren, leg ik in een motie neer.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat overtreding van door een rechter opgelegde gebieds- en contactverboden thans onvoldoende kan worden aangepakt;

verzoekt de regering, te regelen dat door een rechter opgelegde gebieds- en contactverboden bij voorraad uitvoerbaar zullen zijn;

verzoekt de regering tevens om overtreding van een door een rechter opgelegd gebieds- of contactverbod als misdrijf strafbaar te stellen, waarop voorlopige hechtenis mogelijk zal zijn,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid De Roon. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 99 (28345).

Mevrouw **De Pater-van der Meer** (CDA): De heer De Roon herhaalt in het kort wat hij in zijn eerste termijn heeft gezegd. Gelukkig komt hij niet terug op zijn interruptie van zojuist. Mij valt op dat de heer De Roon wel harde maatregelen aankondigt en voorstaat, maar dat die alleen betrekking hebben op momenten dat er al slachtoffers zijn. Dan hebben wij immers daders die wij hard kunnen aanpakken. Zou hij echter ook eens iets kunnen zeggen over maatregelen die slachtoffers voorkomen?

De heer **De Roon** (PVV): Wij hebben net allemaal geconstateerd dat die daders en slachtoffers niet van de ene op de andere dag ontstaan. Dat blijkt ook uit de brief die de minister ons over de Zierikzeezaak heeft gestuurd. Er is een toename van strafbare feiten, die steeds erger worden en waardoor de zaak escaleert. Als de door mij bepleite maatregelen dus al vroeg worden toegepast, zal de zaak niet escaleren.

Mevrouw **De Pater-van der Meer** (CDA): De heer De Roon gaat weer uit van het moment van plegen van strafbare feiten. Wij weten uit de ervaringen die wij hebben opgedaan met optreden bij huiselijk geweld dat strafbare feiten ook voorkomen kunnen worden als men in een vroegtijdig stadium intervenieert. Ik zou graag daar zijn aandacht voor willen.

De heer **De Roon** (PVV): Ik wens iedereen die daarmee bezig is, veel succes. Die andere maatregelen blijven echter nodig.

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Ik hoor de heer De Roon in eerste termijn met een reeks aan oplossingen komen. Het gaat om bekende oplossingen. Daarin is de heer De Roon ook heel consequent. Het viel mij wel op dat hij zegt dat daders die niet de Nederlandse nationaliteit hebben, zo snel mogelijk het land moeten worden uitgezet. Waarom heeft de heer De Roon tegengestemd, toen het kabinet met een voorstel kwam om mensen versneld het land uit te kunnen zetten volgens de formule van wat wij in mooi jargon "glijdende schaal" noemen? Waarom heeft hij ervoor gekozen om mensen die in Nederland een terreurdaad plegen, toch het land niet uit te zetten, terwijl de mogelijkheden daartoe gecreëerd werden door dit kabinet?

De heer **De Roon** (PVV): Omdat die glijdende schaal onvoldoende is. Die mensen moeten onmiddellijk het land uit, niks glijdende schaal. Alle misdadigers met een andere dan de Nederlandse nationaliteit moeten, na het plegen van het misdrijf gewoon ons land uit.

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Dan zegt de PVV dus: er is een probleem en als de oplossing maar een halve oplossing is, doe dan maar niks. Dan lossen wij het gewoon niet op. Het is wel heel erg gemakkelijk om weg te kijken en weg te lopen.

De heer **De Roon** (PVV): Ik denk dat halve maatregelen onvoldoende zijn. Wij moeten volledige maatregelen nemen die daadwerkelijk effect hebben. In halve maatregelen ga ik niet mee.

□

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Voorzitter. Deze minister zei

wel heel snel dat er geen fouten zijn gemaakt. Ik ben daarvan helemaal niet overtuigd. Ik zie iets anders in het feitenrelaas. Zo is bekend dat de dame in kwestie vaker aan de bel heeft getrokken en dat de dader in kwestie vaker in het vizier is geweest. Toch zijn er niet voldoende maatregelen genomen om dit drama te voorkomen. Dat is pijnlijk. Wij moeten juist heel goed bekijken of alles wel goed loopt, of de signalen wel bij elkaar gebracht worden en of er voldoende expertise is om op het juiste moment in te grijpen. De vraag, die ik met een citaat van hoogleraar Corine de Ruiter op tafel heb gelegd, heeft de minister niet beantwoord. Is voldoende expertise aanwezig om op het juiste moment in te grijpen en dit soort drama's te voorkomen? Wij moeten er bovenop zitten. Elk signaal moet serieus genomen worden. Ik ben nog niet zover dat ik de conclusie kan trekken dat er ernstige fouten zijn gemaakt. Ik zie wel dat een ernstig drama plaatsgevonden heeft, terwijl er voldoende signalen waren. Dan moet er toch ergens iets verkeerd zijn gegaan. Ik vraag de minister om uit te zoeken waar de fout zit en om er wat mee te doen.

Ook op mijn andere vraag heb ik geen antwoord gekregen. Ik doel op de straat- en contactverboden. Als ik met politieagenten meeloop, zeggen die allemaal dat zij de mensen niet hebben voor dit volgens hen prachtige instrument. Deze pleister op de wonde kan de politie dus niet waarmaken. Ik vraag dan ook aan de minister of niet gestopt moet worden met de belachelijke bezuinigingen. Er moet voor gezorgd worden dat het straatverbod daadwerkelijk gehandhaafd kan worden, met voldoende dienders op straat. Graag een reactie.

□

De heer **Anker** (ChristenUnie): Voorzitter. Dank aan de minister voor zijn uitgebreide beantwoording in eerste termijn. Twee van mijn vragen zijn blijven liggen.

De eerste betreft de manier van woordvoering. Allerlei instanties – de gemeenten, het OM, de rechtbank, de hulpverlening et cetera – gaven in de afgelopen dagen hun eigen verklaringen over wat er gebeurd was en de schuldvraag werd de hele tijd heen en weer geschoven. Naar mijn mening zijn op zo'n moment al die instanties samen "de overheid"; zij moeten een duidelijk verhaal vertellen. Dat verhaal moet niet pas duidelijk worden op het moment dat de minister op een rijtje zet wat er precies is gebeurd. Ik heb gevraagd of die instanties in dit soort situaties één woordvoeringslijn kunnen afspreken.

De tweede vraag betreft de opschorting van de bijzondere voorwaarden als iemand in hoger beroep is gegaan. De minister stelt heel terecht dat daarvoor een wetsvoorstel bestaat. Sterker nog, wat de heer De Roon net in zijn motie vroeg, staat al in dat wetsvoorstel. Wat schetst mijn verbazing? De heer De Roon, die de meest vreselijke dingen tegen de minister zegt – dat rust op zijn eigen geweten – verklaart een degelijk wetsvoorstel waarover je kunt spreken controversieel en dient vervolgens een halve motie in waarin hij de regering oproept om weer zo'n wetsvoorstel in te dienen. Dat is heel erg gek.

Ik roep mijn collegae van de PVV en de VVD op om straks in de procedurevergadering nog eens heel goed na te denken over de vraag of het wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht in verband met wijzigingen van de regeling van de voorwaardelijke veroordeling en de regeling van de voorwaardelijke invrijheidstelling (32319) wel of niet controversieel moet worden verklaard.

De **voorzitter**: Ik zie dat de heer Teeven wil interrumperen. Ik vraag de Kamerleden om zich aan het onderwerp te houden en niet een verkapte procedurevergadering te houden.

De heer **Teeven** (VVD): De spreker doet het ook en lokt het uit. Het kabinet van CDA, ChristenUnie en Partij van de Arbeid heeft gedurende drieënhalf jaar belangrijke dingen laten liggen en zich met onbenulligheden beziggehouden. Nu het demissionair is, wil het nog iets gaan doen. Dat is prima, maar dan sluit ik mij aan bij collega De Roon; wij nemen liever hele maatregelen dan halve. De heer Anker moet niet nu het kabinet is gevallen een wat moralistisch betoogje houden. Dat bevalt mij slecht.

De heer **Anker** (ChristenUnie): Moralistische betogen horen gewoon bij ons werk. Wij spreken elkaar op dat soort dingen aan. Het kabinet en deze minister hebben ontzettend hard gewerkt. Er liggen tientallen wetsvoorstellen en het zijn niet de eerste die wij behandelen deze periode. Ik vraag echt van de heer Teeven dat hij een beetje nadenkt voordat hij allerlei leuke soundbites de wereld in slingert. De vaste commissie voor Justitie heeft hard moeten werken om alle wetgeving die de minister van Justitie de Kamer heeft ingestuurd te kunnen behandelen en wij waren nog lang niet klaar.

□

Mevrouw **De Pater-van der Meer** (CDA): Voorzitter. Ik dank de minister voor zijn antwoorden. De vraag blijft: wat willen wij? Wij willen geweld voorkomen en de neerwaartse spiraal van geweld in de privésfeer ombuigen. Als het dan toch voorkomt, willen wij inderdaad de dader aanpakken, en niet misselijk ook. Daarvoor hebben wij een analyse nodig van het worstcasescenario, zoals ik in eerste termijn heb gezegd. Daaruit kun je conclusies trekken over wat effectief bijdraagt aan preventie. Wij geven de voorkeur aan preventie boven een harde aanpak van de daders; die komt pas daarna, als daders hardleers blijken. Slachtoffers vallen niet als een dader kan worden weerhouden van zijn daad.

□

De heer **Van der Staaij** (SGP): Voorzitter. Ik dank de minister voor zijn beantwoording. Een risicovrije samenleving bestaat niet, maar er moet wel alles op alles worden gezet om drama's zoals in Zierikzee te voorkomen. In dat licht heb ik waardering voor de inspanningen die zijn verricht om huiselijk geweld tegen te gaan. De minister is daarop uitgebreid ingegaan en heeft ook een aantal toezeggingen gedaan. Dank daarvoor.

Toch blijf ik met een punt zitten en ik vraag de minister om daarop expliciet te reageren. Is het niet zeer onbevredigend als het in gevallen van een duidelijke opbouw van spanning en geweld niet lukt om iemand die een gevaar vormt voor zijn familie, op te sluiten dan wel uit de buurt van zijn familie te houden? Het kan zijn

dat iedereen zijn best heeft gedaan, dat er geen grote fouten zijn gemaakt, maar dat het resultaat niettemin maatschappelijk onaanvaardbaar is. Dat daagt ons uit om te onderzoeken of het wettelijke systeem kan worden verbeterd en of de handhaving van gebieds- en contactverboden kan worden verbeterd. Hiervoor zijn suggesties gedaan. Ik sluit mij in dat verband aan bij de woorden van de heer Anker. Hij zei namelijk terecht dat wij zo snel mogelijk het belangrijke en concrete wetsvoorstel moeten behandelen om een einde te maken aan de bizarre situatie dat door het instellen van hoger beroep de bijzondere voorwaarden bij een voorwaardelijke verordening vervallen.

Dat betekent overigens helemaal niet dat het slikken of stikken is, want wij zijn, ook in deze demissionaire periode, de Eerste Kamer niet. Als collega's suggesties hebben voor verbeteringen van het wetsvoorstel, dan kunnen die toch zeker bij de behandeling van het wetsvoorstel aan de orde komen? Laten wij, gezien de ernst van dit soort situaties, in ieder geval de zaak niet op zijn beloop laten.

De **voorzitter**: Ik kan u er blijkbaar allemaal niet van weerhouden om de procedure met elkaar iets anders te doen verlopen dan ze zou moeten verlopen. Ik geef mevrouw Van Velzen nog eenmaal het woord over deze procedure-inbreuk.

Mevrouw **Van Velzen** (SP): "Nog eenmaal"; het is mijn eerste keer.

Ik kan de redenering van de heer Van der Staaij en de heer Anker goed volgen, ware het niet dat het wetsvoorstel veel verder gaat dan de voorwaarden voor de persoon die in beroep is gegaan. Ik zou de minister via de heer Van der Staaij willen vragen om dit element eruit te halen en het separaat aan de Kamer voor te leggen. Dit punt is namelijk niet controversieel, integendeel: het had allang ingevoerd moeten zijn.

De heer **Van der Staaij** (SGP): Het wetsvoorstel kan gewoon worden behandeld. Tijdens de beraadslaging over het wetsvoorstel kan vervolgens worden bezien of er controversiële elementen in zitten.

□

De heer **Teeven** (VVD): Voorzitter. In februari was het gevaar groot dat de dader in herhaling zou vervallen. Dat herhalingsgevaar is ook onderbouwd door het Openbaar Ministerie in een raadkamerzitting in februari. Ik stel echter vast dat het tot een volstrekt onaanvaardbaar resultaat heeft geleid. Bovendien moet ik er ook nog eens mijn mond over houden, omdat het een beslissing is van de onafhankelijke rechter. Dat zal ik vandaag dan ook maar doen.

Voorzitter. Ik heb twee moties.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat opgelegde gebieds- en contactverboden effectiever kunnen worden gehandhaafd;

overwegende dat de gevaarzetting voor slachtoffers van (huiselijk) geweld een belangrijke indicatie is voor het effectief handhaven van gebieds- en contactverboden;

verzoekt de regering, onder de aandacht van de Raad voor de Rechtspraak en het Openbaar Ministerie te brengen dat een enkelband met GPS-registratie daarbij een zeer bruikbaar hulpmiddel kan zijn,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Teeven. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 100 (28345).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de op te leggen maatregel van inbewaringstelling in een psychiatrisch ziekenhuis kan zorgen voor de afwending van direct dreigend gevaar in geval van huiselijk geweld en eerwraak;

verzoekt de regering, de burgemeesters de mogelijkheid tot oplegging van deze maatregel onder de aandacht te brengen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Teeven. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 101 (28345).

□

Minister **Hirsch Ballin**: Voorzitter. Ik heb de laatste twee moties nog niet op papier. Ik begin echter met het bespreken van de eerste vijf moties in afwachting van die laatste twee.

Voorzitter. Ik bedank de leden voor de over het algemeen zeer realistische manier waarop het drama in Zierikzee vanmiddag is besproken. Ik heb in eerste termijn aangegeven hoe diep de gebeurtenissen mij en iedereen die het drama van nabij of op afstand heeft gevolgd, hebben geraakt. Ik stel het dan ook op prijs dat mevrouw Van Velzen zei dat niemand in de illusie verkeert dat wij zulke vreselijke gebeurtenissen totaal kunnen voorkomen. Dat ontslaat ons natuurlijk niet van de plicht om alles te doen wat menselijkerwijs mogelijk is. Daarop is het beleid gericht dat ik in nauw contact met verscheidene aan dit onderwerp toegewijde betrokken sprekers uit de Kamer heb gevoerd sinds september 2006. Dat is tot uitvoering gekomen en het overgrote deel van de maatregelen waarover wij hebben gesproken, werkt nu en heeft in dit soort situaties ook inmiddels gewerkt. Ik wees onder andere op de de verwachtingen overtreffende toepassingen van de Wet tijdelijk huisverbod, het doorbreken van het stilzwijgen op basis van overwegingen van beroepsgeheim en privacy die wij tot in het recente verleden hebben gezien

en de enorm toegenomen aandacht en de aanwijzing van het Openbaar Ministerie voor dit alles.

Vanuit dit oogpunt kijk ik met erkentelijkheid terug op de kwaliteit van de bespreking van dit drama, maar ook van ons beleid van de afgelopen jaren. Dat de heer De Roon dit en veel andere dingen anders beziet en daarbij niet alleen de grenzen van de rechtsstaat opzoekt, maar ook bereid is ze te overschrijden, is ook vanmiddag weer gebleken. Wij hebben meermalen discussies gehad waarbij zelfs opzeggingen van mensenrechtenverdragen in beeld kwamen. Daar gaapt een grote kloof. Tot de heer Teeven wil ik iets zeggen wat ik vanmiddag ook in herinnering zal roepen bij het afscheid van mijn collega, mijn vroegere staatssecretaris Albayrak. De heer Teeven heeft veel van wat wij de afgelopen jaren hebben gedaan op prijs gesteld – de Handelingen, indien die worden nageslagen, zullen dat ook leren – en er met waardering over gesproken. Ik herinner mij ook de woorden van waardering die hij sprak toen ik in december de toezegging deed dat er nog in januari een wetsvoorstel zou liggen dat een voorziening treft voor de onmiddellijke werking van de voorwaarden die worden verbonden aan een vonnis dat in eerste aanleg is uitgesproken. Ik wil hem bij deze gelegenheid expliciet en publiekelijk bedanken voor de vele constructieve reacties die de bewindslieden van Justitie de afgelopen drie jaar hebben ontvangen op het beleid dat zij hebben gevoerd. Van onze kant hebben wij de steeds ter zake kundige bijdragen die hij daaraan heeft geleverd, op prijs gesteld. Ik vond het uit dat oogpunt jammer dat hij zo-even de woorden sprak die hij heeft gesproken, die ook niet consistent zijn met wat hij de afgelopen jaren keer op keer heeft gezegd. Ik vond dat jammer, maar ik zal proberen het te vergeten, indachtig wat hij de afgelopen jaren steeds heeft gezegd.

Dan kom ik op de motie van mevrouw Arib over een multidisciplinair samengesteld onderzoeksteam dat zich bezighoudt met de oorzaken van gezinsmoorden en -drama's. Ik heb in de inleiding van mijn antwoord in eerste termijn niet alleen melding gemaakt van wat er is gedaan en de maatregelen die zijn genomen, maar ook van de manier waarop wij die evalueren. Dat omvat verschillende onderzoeken die hetzij deze zomer, hetzij aan het einde van dit jaar gereed zullen zijn. Wat het drama in Zierikzee betreft, heb ik melding gemaakt van wat het Openbaar Ministerie doet. Ik wil de Kamer vragen om dit onderzoek door het Openbaar Ministerie, de bevindingen die ik de Kamer heb toegezegd en de andere onderzoeken waarvan ik melding heb gemaakt, te bezien en samen met mij, of wie er ook op dat moment achter de regeringstafel staat, hoewel ik geen illusies heb dat het binnen een maand na de komende verkiezingen een ander zal zijn dan er nu staat ... Kortom: ik zou mevrouw Arib willen vragen om deze motie aan te houden.

Voorzitter. Ik kijk belangstellend naar de non-verbale expressie van mevrouw Arib. Die onttrekt zich aan de weergave in de Handelingen, tenzij ik nu probeer daarvan een beschrijving te geven, maar dat hoor ik, geloof ik, niet te doen.

De **voorzitter**: Dat is inderdaad niet te doen gebruikelijk. Ik stel voor dat u gewoon uw betoog vervolgt.

Minister **Hirsch Ballin**: Voorzitter. Ik kom bij de motie van mevrouw Arib over het registreren van het aantal vrouwen en kinderen dat het slachtoffer wordt van huiselijk geweld of eergerelateerd geweld en het leven laat. In het algemeen overleg over de vijfde voortgangsrapportage heb ik al aangegeven dat bij de politie wordt gewerkt aan een specifieke registratie op dit terrein. Dat is dus werk in uitvoering. Naar verwachting zal die nog dit jaar zijn gerealiseerd. Ik meen dus dat deze motie overbodig is.

Mevrouw **Arib** (PvdA): Op de een of andere manier zit ik ermee. Van de ene kant vind ik het prima dat u dit toezegt, maar van de andere kant is mijn ervaring dat eerder zo'n toezegging is gedaan. Ik vraag mij af waarom het zo lang duurt voordat wij de omvang van zo'n groot maatschappelijk probleem kennen. Waarom lukt het Bureau Beke wel om die cijfers aan te leveren? Waarom lukt het Justitie niet?

Minister **Hirsch Ballin**: Een onderzoeksbureau werkt op basis van onderzoekstechnieken die gegevens verzamelen uit de verschillende korpsen. Mevrouw Arib heeft eerder gevraagd om dit op te nemen in de werkwijze van de registraties die de politie in elke zaak hanteert. Ik heb dat ook toegezegd. Ik heb ook uitgelegd wat daartoe nodig is. De geautomatiseerde gegevensverwerking door het Openbaar Ministerie wordt centraal aangestuurd, terwijl die van de politie tot op heden niet centraal wordt aangestuurd. Desalniettemin wordt deze motie uitgevoerd. Dat heb ik net ook gezegd.

Mevrouw Azough vraagt in de motie op stuk nr. 97 om een onderzoek te starten naar de aard en de omvang van de toepassing van elektronisch toezicht. Eind 2010 vindt de procesevaluatie plaats voor toezicht en controle op de naleving van bijzondere voorwaarden, waaronder locatie- en gebiedsvoorwaarden. Aan de hand van de uitkomsten daarvan zal het beste kunnen worden bezien of er nog nader onderzoek nodig is. Ik zeg graag toe dat de Kamer over dit onderzoek zal worden geïnformeerd. Ik meen dan ook dat deze motie – naar de voorkeur van mevrouw Azough – zou kunnen worden aangehouden of achterwege zou kunnen blijven omdat ze overbodig is.

Dan ga ik in op de motie van mevrouw Azough op stuk nr. 98 over het praktische stappenplan. De juridische mogelijkheden en bevoegdheden zijn genoegzaam bekend. Er wordt ook op allerlei manieren ondersteund. Wij geven via de websites van mijn ministeries ook bekendheid daaraan. Het CCV ontwikkelt bovendien allerlei handreikingen voor de uitvoeringspraktijk. Ik acht deze motie dan ook overbodig, maar teken daarbij aan dat de doelstelling uiteraard zeer wordt onderschreven, zoals uit mijn antwoord blijkt.

Ik ontraad de motie van de heer De Roon op stuk nr. 99. Ik ben al ingegaan op de materie van de voorwaarden en op de mogelijkheid om ook bij het wetsvoorstel te bezien of er nadere voorzieningen gewenst zijn, als hij dat van oordeel mocht zijn.

Ik kom bij de opmerking van mevrouw Van Velzen. Ik heb niet beweerd dat wij op dit moment kunnen vaststellen dat er nergens iets is misgegaan of beter had kunnen worden gedaan. Ik heb echter wel zeer veel inzet voor deze dramatische situatie aangetroffen zowel bij de burgemeester als bij het Openbaar Ministerie. Dat heb ik gezegd.

Prof. Corine de Ruiter heeft dingen naar voren gebracht over de Wet BOPZ. De opvolger van de Wet BOPZ, de wet verplichte geestelijke gezondsheidszorg, is

in concept gereed. Ik hoop dat wij daarmee verdere stappen in die richting kunnen zetten. Ik hoop en wens dat ik dat wetsvoorstel samen met collega Klink spoedig aan de Raad van State kan voorleggen.

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Deze professor zegt niet alleen iets over de Wet BOPZ. Zij zegt eigenlijk dat er voldoende middelen aanwezig zijn om maatregelen te treffen tegen specifiek huiselijk geweld – dat geloof ik ook – maar dat de expertise ontbreekt. Ik schrik van zo'n uitspraak. Ik vraag daarom aan de minister of hij die analyse deelt.

Minister **Hirsch Ballin**: Ik heb vroeger ook het ambt van hoogleraar vervuld. Uit dat oogpunt bezien, ligt de conclusie voor de hand dat er meer expertise in de samenleving gewenst is. In deze specifieke situatie herken ik ook de wens naar verdere verbreiding van de kennis op dit terrein. Wat professor De Ruiter zegt, spoort eigenlijk helemaal met wat ik in mijn inleiding heb gezegd over de verdere verbreiding van de kennis, onder andere door het landelijk expertisecentrum.

Ik kom nu op de opmerking van de heer Anker over de woordvoering. Ik ben het met hem eens dat het niet wenselijk is dat allerlei instanties zich onmiddellijk geroepen voelen om hun deel van het verhaal, soms alsof dat in tegenstelling staan met dat van andere, met de media te delen. Ik begrijp overigens goed dat op het moment dat zij vragen krijgen, zij zich als het ware uitgenodigd voelen om daarop in te gaan. Ik ben vanaf het eerste moment – dat was dus zondag jongstleden – consequent op de hoogte gehouden door het Openbaar Ministerie. Daar hoorde de mededeling bij dat de driehoek een persconferentie zou geven. Dat is ook de goede plaats voor de eerste informatievoorziening door het lokale gezag vanuit de driehoek. Daarna hebben mijn medewerkers en de diensten met wie zij hebben gewerkt alles op alles gezet om de Kamer tijdig voor dit debat, dus hedenochtend, van de informatie te voorzien.

Ik wil de heer Van der Staaij en mevrouw De Pater danken voor de gemaakte opmerkingen.

Ik moet misschien nog iets zeggen over de moties van de heer Teeven.

De **voorzitter**: Dat lijkt mij wel. Het zijn er twee.

Minister **Hirsch Ballin**: Beide zijn overbodig. De motie op stuk nr. 100 betreft het onder de aandacht brengen van de waarde van elektronisch toezicht en de enkelband. Dat maakt deel uit van de activiteiten van het Openbaar Ministerie en de Raad voor de Rechtspraak. Alles wat in dit debat naar voren is gebracht, zal uiteraard bij het eerstvolgende gesprek worden betrokken. Op het onderwerp van de motie op stuk nr. 101, de informatievoorziening van de burgemeesters, ben ik al ingegaan in antwoord op vragen in mijn eerste termijn. Ik acht dus beide moties overbodig.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Over de moties zal dinsdag 16 maart worden gestemd.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.